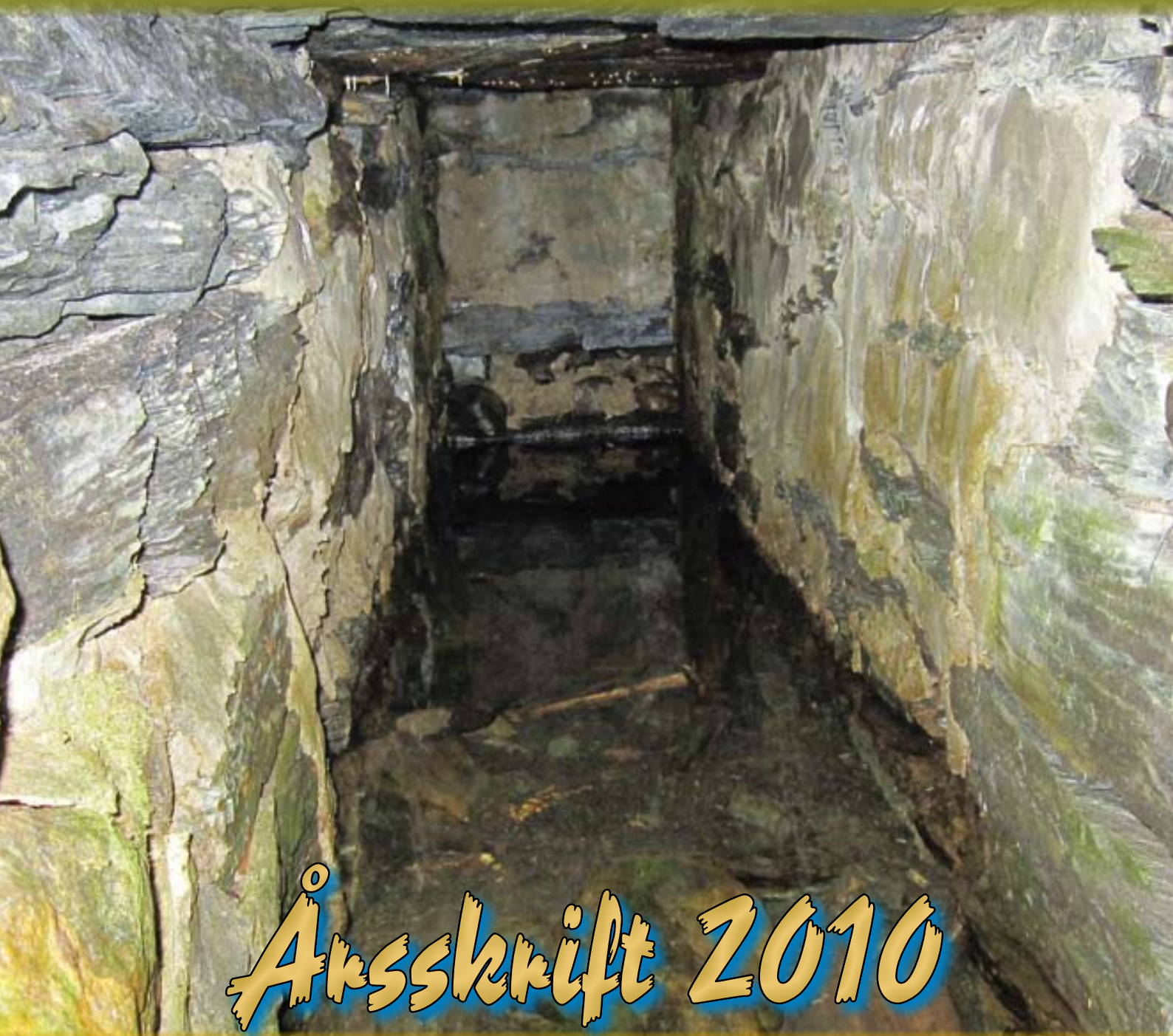

Klæbu Historielag

Årsskrift 2010

Styrets sammensetning i 2010

Lars Braa, leder
Gunhild Hovind, nestleder
Per Inge Løvold, sekretær
Ann-Mari Haugness, kasserer
Arne Eggan, styremedlem

Varamedlemmer: Bente Rohden Forseth, Åge Midling og Heidi Bolgnes. Styremedlem Arne Eggan er dessuten leder for Bygdemuseet på Teigen.

Hilsen fra styret!

Klæbu historielag har mange interesserte medlemmer, og som gjør at laget kan se tilbake på en betydelig virksomhet gjennom året. Ikke minst er det grunn til å trekke fram arbeidet som skjer innenfor de mange utvalg, som snart vil legge fram sine rapporter. Det er også grunn til å nevne og takke for all frivillig innsats i forbindelse med Historielagets arrangementer, spesielt i forbindelse med St.Hansaften og Familifriluftsdagen. Stor takk også til Redaksjonskomiteen for årsskriftet og kalenderen.

Restaurering av saga på Teigen har gjennom året vært et sentralt arbeidsobjekt, og ved dyktige utøvere har det vært mulig å få vasshjulet i gang. Det knytter seg også stor interesse til prosjektet regionalt.

Historielaget har ellers stått for flere åpne møter med til dels stor deltagelse, hvor tema om hekseprosesser, Hegra festning som 100-års jubilent og en vandring i Gerhard Schønings fotspor har stått på programmet. Sistnevnte kom i stand i samarbeid med Vitenskapsmuseets 250 års jubileum. Det er også verdt å nevne at på siste årsmøtet ble Seniorenes Dataforum innlemmet som underavdeling av laget vårt.

Til slutt en takk til alle som støtter Historielaget, med sitt medlemskap og aktiv innsats. Takk også til våre ansøgere i årsskriftet.

Klæbu i september 2010.

Lars Braa, leder

Redaksjonskomiteén i 2010

En hjertelig takk til alle som har bidratt med artikler og annet til årets Historieblad!

Odd Magne Skjelstad

Marit Kleven

Aid Sæter

Wenche Harsjøen

Arne Kristiansen

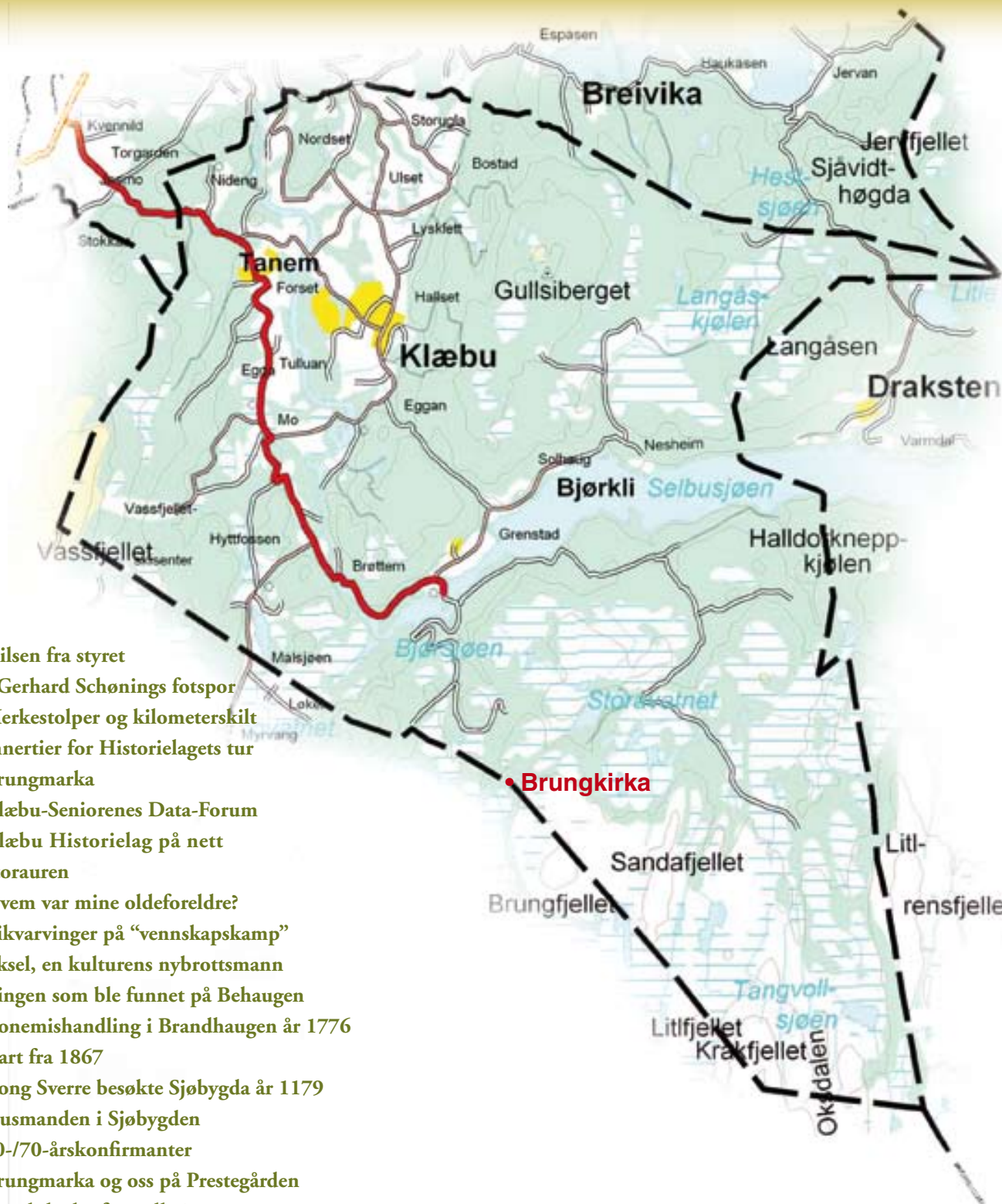
Jan R. Buch

Lars Roan

Turid Dragsten

redaksjon@klabuhistorielag.no

INNHOOLD

side

- 2 Hilsen fra styret
- 4 I Gerhard Schönings fotspor
- 5 Merkestolper og kilometerskilt
- 6 Innertier for Historielagets tur
- 7 Brungmarka
- 8 Klæbu-Seniorenes Data-Forum
- 9 Klæbu Historielag på nett
- 10 Storauren
- 12 Hvem var mine oldeforeldre?
- 15 Vikvarvinger på "vennskapskamp"
- 16 Aksel, en kulturens nybrottsmann
- 18 Ringen som ble funnet på Behaugen
- 20 Konemishandling i Brandhaugen år 1776
- 23 Kart fra 1867
- 24 Kong Sverre besøkte Sjøbygda år 1179
- 26 Husmanden i Sjøbygden
- 28 60-/70-årskonfirmanter
- 30 Brungmarka og oss på Prestegården
- 32 Var alt bedre før - eller?
- 33 Sletten pikeforening
- 36 Gammel stilbok funnet
- 40 Historien om Brøttem Sag og høvleri
- 44 Gamle barnesko funnet ved Hyttfossdemningen

Bildet på framsiden:
Avløpstunnellen fra turbinen
på Brunga Kraftverk.

I Gerhard Schønings fotspor

I samarbeid med Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, arrangerte Historielaget i år en vandring kalt: "I Gerhard Schønings fotspor". Vandringa kom i stand med bakgrunn i nevnte selskaps 250 års jubileum, og vi ble fort enige om å legge vandringen til trakter som Schønning så absolutt rettet blikket mot på sin ferd gjennom bygda.

Et 30-talls interesserte hadde møtt fram ved parkeringsplassen ved Hyttfossen, da Historielagets leder ønsket velkommen, og ga samtidig en kort orientering om kveldens program før prosjektleder Bjørn Sæther ved Vitenskapsmuseet slapp til. Sæther fortalte at Schønning besøkte Klæbu ved to anledninger. Første gang var i 1773 som et ledd i et oppdrag som gjaldt å beskrive norske bygdesamfunn med hensyn til levevis og gamle tradisjoner. Året etter kom han på et nytt besøk for å utforske spesielle topografiske forhold ved Trongfossen, et sted som han hadde blitt fortalt om som et merkverdighet, sett ut fra datidens kjennskap til de fysiske lover m.m. Han kunne for eksempel stille en del spørsmål i forbindelse med sitt teologisk grunnsyn, som blant annet gikk ut på at vår jordklode bare var 6500 år gammel. Det var også

grunn til å undres over at elva mellom Bjørsjøen og Trongfossen aldri ble islagt, tross den strengeste kulde midtvinters, og at elva fløt ganske stille. Særlig dyp var den heller ikke. Han måtte nøye seg med en forklaring på fenomenet, gitt av en klæbygg i hans følge. Det hadde seg slik at Selbusjøen var veldig dyp, og at varmere vatn fortsatte å stige opp mot overflaten utover vinteren. Sæther trakk også fram bryllupskikker i Klæbu, som Schønning hadde beskrevet nokså detaljert, hvor det blant gikk fram følgende: "I deres brylluper medgaar gemenlig en Mængde Drikkevarer, saa som Øll, af 10, 12 til 16 Tønder Malt, foruden Brænnevin og lidt vin. Retterne på Bryllupsbordet ere Smør og Brød med Dravle til, deretter Kjødsuppe, saa Fisk og Steeg, endelig Ost og Gomme, eller ogsaa bakkelse, som kjøbes i Staden". Det er ingen tvil om at Schønning var en allsidig mann, og ble blant annet i 1765 utnevnt til professor i veltalenhet. Han nøt ellers stor tillit innen de kongelige gemakker, hos de kondisjonerte og allmuen for øvrig.

Etter en stopp midtvegs til Trongfossen, fikk vi servert kaffe fra svartkjel med noko attåt, besørget av Kåre og Per Inge. Det smakte fortreffelig i den svale sensommerkvelden.

Neste innslag sto Christian Overskau for. Som biolog og velkjent i området, kunne han fortelle om både dyre- og fugleliv innenfor elvekorridoren, med stupbratte fjell på den ene siden, og kupert terreng med blandingskog og dyrka mark på den andre.

I samme området hadde han observert 36 arter av pattedyr, og et fugleliv som er rikt representert. Som 13-14 åring oppdaget han og en kamerat 2 nye fuglearter, noe som ble lagt merke til blant fagfolk. Det var stjertmeis og vintererle. Ellers kunne han fortelle om fuglelyder som det er grunn til å merke seg, et talespråk som er spesifikt for den enkelte art, og som det er vanskelig å bli klok på. Forsvar av eget territorium og kurtise må en regne med som viktige ingredienser.

Overskau bød på en konkurranse som gikk ut på hvem som best kunne etterligne perleuglas lokkelyder, med en bokpremie til den som kunne prestere best. Premien gikk til Historielagets sekretær, Per Inge Løvvold, både for musikalitet og kunstnerisk framførelse.

Merkestolpen i Ståggån (Stigen).

Av Jan Rich. Buch

Denne gamle merkestolpen står litt oppe i Ståggån på Eidstutrø - et lite boligområde og gammelt veidele mot Grendstad, Svean, og mot Hesttrø som i tidlige tider var sentrum.

For å komme til Grendstad, måtte en fortsette opp Ståggån. Før veien ble ombygd, hadde den svært tøffe og bratte bakker på begge sider. Det var tilnærmet umulig å ferdes her med kjøretøy, men allikevel var det her møllesteinene ble fraktet med hest og vogn ned

til Trondheim for utskipping. Dette etter at de først hadde blitt rodd inn fra Selbu til Teigen skysstasjon (i dag Teigen bygdemuseum). Vel oppe på toppen av Ståggån måtte en så låse av vognhjulene med tau og staur, slik at vogna kunne skli nedover den stupbratte vegen.

Også den dag idag kan man se deler av den gamle traseen på begge sider av toppen, og det må ha vært en betydelig risikabel transportetappe.

Det må nevnes at det sto lignende merkestolper ved de fleste vegkryss i Klæbu, men disse er for lengst fjernet.

En kan fortsatt i dag se deler av den gamle traseen, og det må ha vært en betydelig risikabel transport.

Kilometerskilt:

Et bilde av et av de få gjeværende kilometerskilt. Dette er plassert ved gamle Trønderhus på Lappen.

INNERTIER FOR HISTORIELAGETS TUR

Øyna Parken.

Middagsgjester.

Lydhør forsamling på Egge gård.

Innertier for Historielagets tur til Nordtrøndelag.

Det blir gjerne sagt at ”godt folk har godt vær”, noe som absolutt slo til, da Klæburuten med 55 medlemmer fra Klæbu historielag la turen til Innhered. Reisesmål var Egge museum og ”Den gyldne omvei”. Programmet for turen var satt opp av turkomiteen, som besto av Jan Kåre Berg og Torbjørn Lium. Torbjørn var også reiseleder for turen, samtidig som han satt i førersetet og loset oss sikkert fram dagen igjennom.

Første stoppested var Rica hotell på Hell, hvor en fortreffelig frokostbuffe ventet. Dette besøket har blitt en tradisjon de siste årene, og det hører selvsagt med at grunnlaget må være det beste når en skal gi seg ut på en så lang reise. Selv om dette var en høstdag i september, var det en fryd for øye å reise gjennom praktfull natur med alskens fargevarianter, - fra gulgrønt til himmelblå, og Trondheimsfjorden som speilet seg innimellom. Omtrent slik måtte det være Åsmund Olafsen Vinje så landsdelen for for vel !50 år siden. Neste stopp var Fylkesmannsgården på Egge, en praktfull bygning som i sin tid var arena for hverdagsliv og politikk, slik dagens vertinne, Oleanna, kunne berette om i sin velkomsthilsen til oss. ”Ha dokk verkele kommi heilt frå Sør-Trøndelag”, kunne hun si, og klappet seg på knærne. Oleanna var tidsriktig både i klær og talemåter en gang på 1920 tallet, ettersom hun rett som det var speidet bortover vegen og lurte på om ikke Fylkesmain med automobilen snart ville innfinne seg. Så åpnet dørene seg, og vi ble budne til bords til kaffe og eplekake med krem. Vi fant oss vel til rette der vi satt i de skinnende sale...

Som avslutning i Fylkesmannsgården ble vi vist rundt i resten av bygningen, og Oleanna kunne fortsette sin historietime. Men hun hadde mer på hjertet. Nå sto Eggehvammen for tur, og innbød på en liten historisk spasetur gjennom steinalder, bronsealder og jernalder. Sanne vitner lå langs vegen i form av gravhauger, ett 30-talls i alt. Oleanna ledet oss fram til Egge gård, som nå framsto bare som et fortidsminne uten bygninger. De ble revet for kort tid siden. Med rette måtte Egge gård kalles for en høvdinggård, og Snorre Sturlason har mange skildringer om hva som hendte da Olav Haraldson, eller hans menn, drepte Olve. Det fikk helgenkongen svi for senere i slaget på Stiklestad.

Ferden gikk videre til Inderøy og den ”Gylne omveg”, og et besøk på ”Gulburet” med gårdsbutikk, kunstutstilling og vevstue sto på programmet. Ja, visst var det mye å se, og det ble vanskelig å holde igjen pungen. Og valuta for pengene fikk en saktens! En kopp kaffe fristet også mange i solveggen, og alle hjerter frydet seg.

Øynaparken sto som siste post på programmet. Øynaparken består av tre ulike bygninger, satt opp etter gammel byggeskikk med en moderne vri. Parken ligger på et storslått utsiktsplatå, rett overfor gamle Sakshaug kirke. Før vi gikk til bords med kjøttaker og karramellpudding som dessert, kunne verten og eieren av etablissementet ønske oss velkommen med en kort historikk, og kunne blant annet fortelle at på godværsdager i gamle dager så en utover 8 herreder!

Gode og mette og beriket av synsinntrykk gjorde vi vendereise. Takk til turkomiteen for en opplevelsesrik og herlig tur,-vi møtes igjen! Ref. L.B.

BOK OM BRUNGMARKA OG BRØTTEMS- MARKA (SJØBYGDMARKENE) I 2011

Av Ivar Skei

Boka er et samarbeidsprosjekt mellom Klæbu Historielag og Selbu og Tydal Historielag, og omhandler utmarksområdene i både Klæbu og Selbu på sørsida av Selbusjøen. Det er ingen fast felles benevnelse på dette området. Vi har derfor valgt samlenavnet Sjøbygdmarkene, med undertittel: - Fra Hammer til Brøttem, og fra Selbusjøen til Reinsfjellet. Området dekker et areal på til sammen over 150 kvadratkilometer, og utgjør den nordvestlige delen av en stor fjellvidde mellom Neadalføret og Gauldalen.

Formålet med boka er å gi et innblikk i det disse utmarksområdene betyr og har betydd for folk i Klæbu og Selbu, og bygdene og byene omkring.

I boka vil du finne artikler om setring og markaslått, skogsdrift, jakt, fiske og friluftsliv, eiendomsforhold gjennom tidene, kulturminner, dyreliv, geologi og naturforhold for øvrig. Og framfor alt: Mye, mye mer! Boka vil i tillegg til artikler også inneholde muntre historier, - og ikke minst illustrasjoner og bilder. Spesielt bilder kommer til å utgjøre en stor og viktig del av boka, ikke bare fordi bilder understreker innholdet i tekstene godt, men fordi de i seg selv ofte beskriver virkeligheten mer krystallklart enn ord. Boka blir til fordi mange bidrar og har bidratt med sin innsikt og kunnskap. Det er dugnadstanken som bærer dette fellesprosjektet mellom historielagene.

Illustrasjonsbilder v/redaksjonen.

Moavollen 1930.

*Jakt 1925 Moavollen.
Ole og Arnt Engum.*

Boka vil foreligge sommeren 2011.

Gled dere!

KLÆBU-SENIORENES DATA-FORUM

Ideen til Klæbu-Seniorenes Data-Forum kom i 2002 fra et av medlemmene i det daværende Interimsstyret. Visjonen var da for datainteresserte å kunne komme sammen et sted hvor man kunne diskutere og praktisere bruk av datamaskinen. Ideen utviklet seg til etter hvert å omfatte eldre personer og deres antatte behov for å tilvenne seg det nye datasamfunnet.

Ideen med Klæbu-Seniorenes Data-Forum var nå å starte med informasjon og opplæring i data for etter hvert å utvikle ekspertise hos medlemmene i bruk av datamaskinen. Aldersgrense for medlemmene ble satt til 55 år. Etter en del forberedende arbeid ble uformell stiftelse av Klæbu-Seniorenes Data-Forum satt til 30. mars 2004. Initiativtakere var Ingrid Husby, Per Hagen og Arnulv Ranum.

Formålet med Klæbu-Seniorenes Data-Forum er: Å arbeide for eldre personers deltakelse i Datasamfunnet ved informasjon og praktisk trening i bruk av datamaskinen.

Noe av årsaken til at mange over 50 år ikke kan bruke data, kan være tilgjengeligheten og/eller kunnskap. Mange bor i områder uten bredband eller har ikke råd til å skaffe seg datamaskin.

Ideen til Klæbu-Seniorenes Data-Forum kom som nevnt i 2002 fra en pensjonist med interesse for data i slektsforskning. Han hadde en visjon om å danne et forum for personer med interesse for å skaffe seg mer kunnskap om bruk av data i dagens samfunn. Mer konkret et sted hvor man kunne komme sammen for å diskutere og praktisere bruk av datamaskinen og videre få informasjon om de digitale tjenester som praktiseres av banker, forretninger, offentlige myndigheter, m.fl..

Internettkafeen for eldre i Klæbu tar form.

Avtale om leie av 2 ledige rom i Gamle Festsalbygningen ble undertegnet med Klæbu kommune i november 2006.

Hensikten med en Internettkafé, med eller uten kaffe, er å få etablert et sted hvor foreningens medlemmer kan sende elektronisk post som e-post, lese nyheter på Internet, fortrinnsvis datanyheter, innhente informasjon, besøke arkiver og databaser over Internet, samt gi hverandre hjelp. Videre gir et samlingssted som

Internettkafeen muligheten for sosialt samvær med utveksling av erfaringer og samarbeid om spesielle emner som slektsgranskning m.v.

Datakurs med forskjellig tema med instruktør, lærer Trine Bjørkvoll, ble umiddelbart igangsatt for foreningens medlemmer. Innvielsesfesten for Internettkafeen ble holdt for medlemmer og innbudte gjester 14. september 2005.

Imidlertid kom tanken frem at de to foreninger i mange henseender hadde flere likheter når det gjaldt formål, derfor ble spørsmålet om sammenslåing av de to foreninger drøftet i styrene med forslag om å legge saken frem for de respektive årsmøter. Sammenslåing av de to foreningene ble vedtatt av Årsmøtene henholdsvis 11. mars 2010 for Historielaget og 5. mai 2010 for Klæbu-Seniorene (KSDF) under forutsetning av at KSDF drives som en selvstendig enhet med egen økonomi og eget styre.

Klæbu Historielag på nett

- Startside
 - Aktiviteter/Møter
 - Årsskrift/Kalender
 - Klæbu Bygdemuseum
 - Styret/komiteer
 - Årsmeldinger
 - Komitearbeid
 - Referat fra turer og møter
 - Litt av hvert fra Klæbu
 - Bilder
 - Linker
-
- Siden sist
 - Månedens bilde
-
- Klæbu-Seniorenes Data-Forum

Klæbu Historielag
Postboks 10
7541 Klæbu
epost@klabuhistorielag.no

**BESØK OSS
PÅ
INTERNETT**

Hjemmesidene har ligget ute i ett års tid, og vi er blitt noen erfaringer rikere. Interessen for sidene synes å ha vært positiv, og vi vil fortsette med å bringe stoff og bilder fra laget og bygda, som vi håper kan være til nytte og glede for våre medlemmer og utflyttede klæbygger.

Det har kommet til noen nye menyvalg underveis, 'Siden sist' og 'Månedens bilde'.

'Klæbu-Seniorenes Data-Forum' har blitt en del av Historielaget, og i den anledning vil det bli laget et eget sett hjemmesider for denne virksomheten.

Det er lagt inn besøksteller/statistikk på alle sider. I løpet av året har vi hatt 2490 besøk, og de har 'vandret rundt' på tilsammen 22.650 sider. Statistikken viser også hvor lenge de var pålogget og hvordan de fant oss. 60% går direkte inn på klabuhistorielag.no, resten (40%) kommer inn via forskjellige søk med Google eller andre søkemotorer og får treff på noe av innholdet vårt. Hvor lenge folk har vært inne varierer fra noen sekunder til over en time, noen har kommet 'feil', mens andre blir sittende lenge og ser på alt. Vi har hatt besøk fra Sverige, Danmark, Tyskland, Italia, Russland, Frankrike, England og mange fra Amerika, kanskje etterkommere av utvandrede klæbygger?

Vi tar med et par artige hendelser som følge av hjemmesidene:

Epost fra vår første utenlandske abonnent av Årsskriftet

Dear Sir or Madam,

We would like to subscribe to Årsskrift for 2010. We would also like to purchase back issues for 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 & 2009 if they are still available. We are happy to pay by Visa, or by wire transfer if you will provide the name of the bank and the IBAN and SWIFT/BIC codes.

Thank you for your service!

Med vennlig hilsen,

Julie Connelly

*FamilySearch, Int'l. - Library Rights. 50 E North Temple St. rm 545
Salt Lake City UT 84150-0005 - United States of America*

Radioens Påskelabyrint 2010

Viggo Valle skulle fram til Hevillen i siste spørsmål i Påskelabyrinten på Langfredag.

Spørsmålet var: et grensepunkt hvor 4 kommuner i Sør-Trøndelag møtes? Folk 'googlet' og fant svaret på våre hjemmesider, i løpet av 4 minutter var 73 personer innom artikkelen om Hevillen.

Har du historier eller bilder som du synes hører hjemme her, så ta kontakt med redaksjonen, eller send en epost til webmaster@klabuhistorielag.no

STORAUREN

Av Sverre Gjølga

En liten beretning om to naturelskere som har fisket i de fleste fiskevann på Gauldalsvidda.

Ole Peder Sveen og undertegnede har utrolig mange opplevelser i dette vakre området, der kaffe og fiskeskrøner har blitt servert i store mengder. Vår utrustning på slike turer var av det enkle slaget: ryggsekk, sovepose og fiskestang, pluss litt mat i sekken. Vi lå alltid i sovepose direkte på bakken. Liggeunderlaget kunne være så som så, men hotellrommet var da stort nok. En gang vi lå og slumret, passerte en bjønntasse ikke langt fra oss. Vi leste om det i avisa da vi kom heim.

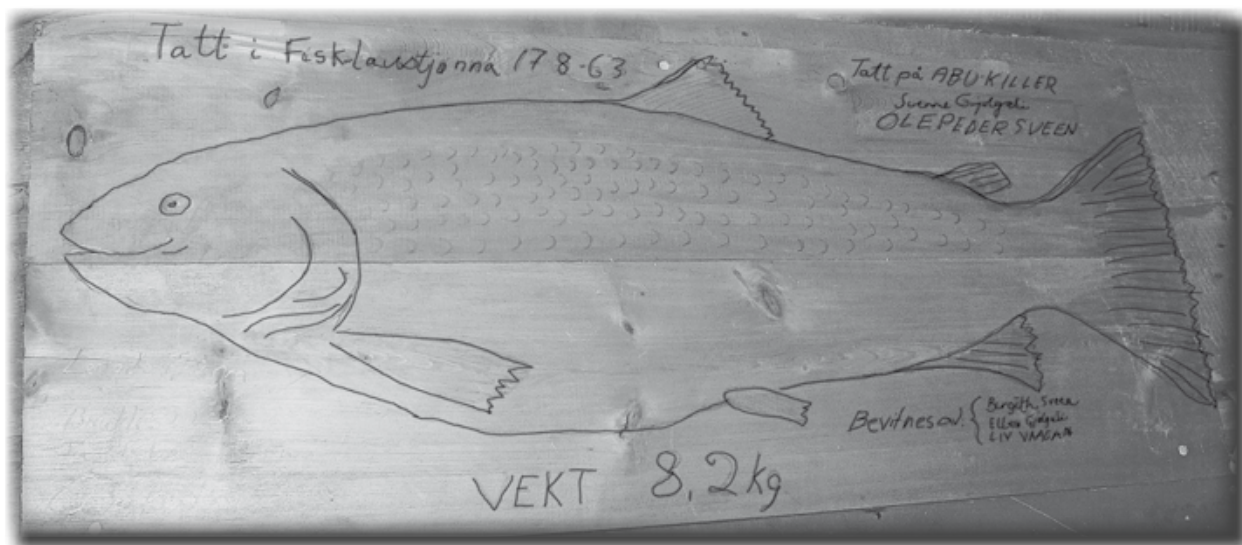
Vi har lagt opp til å besøke mange vann på denne turen. Humøret er på topp og vi fabler stadig om storauren. Fiskelykken blir virkelig satt på prøve denne dagen. Flere vann er allerede prøvd, uten et napp, og ørretet som skulle være hovedretten på denne turen! Det så mørkt ut! Dyktig slitne slår vi oss ned ved et lite tjern i kveldinga. Her får vi fire små steikfisker og alle strabaser er glemte. Vi sovner og drømmer om storfisken.

Neste dag står 2 optimister klare til å svinge stengene i nye vann, men alt er som forgjort. Fisken bare ler av utstyret vårt. Vi slår oss ned ved et pent vann og tar oss en strekk i lyngen etter mye trasking. Som lyn fra klar himmel kommer et plask, bare 30 meter fra land. Nesten som på kommando griper vi slukstengene og drar til. Den ene sluken havner rett i vaket og i samme sekund drar det kraftig i snøret. En skulle nesten tro at sluken hadde truffet fisken i hodet. Vi blir fort klar over at dette er en pen

fisk, og vekta stopper ikke før 1,4 kg. Etter en time blir vi enige om å ta ut på vandring igjen, for det er ikke et vak å se. Fisken er tydeligvis i ulage, for den rører ikke våre fine agn. Ole Peder mener at vi bør prøve i et vann som det aldri har vært fisk i, og som ikke ligger så langt unna. Vi gjør et siste forsøk for dagen, for det er da litt underlig at det ikke skal være fisk i dette fine vannet. Etter å ha sett litt på vannet tar vi hver vår side og foretar stadig nye kast. I det undertegnede går ut på en stor stein kommer det en diger ørret sigende langs land. Jeg roper over til kompisen på andre siden av vannet, og forteller om fisken jeg har sett. Det kommer spørsmål tilbake: er den stor? Jeg svarer at det er en rugg på ca 5 kg. Dette blir for mye for Ole Peder. Han roper tilbake: Har du fått solstikk nå?

Ved enden av vannet foretar vi en rådslagning før vi starter fisket, for her er det mulig vi kan bli lenge. Vi murer opp et ildsted for kaffelars og lager en fin rasteplass. Det blir mye prat om hvor stor denne ruggen ute i vannet kan være, men vi har bestemt oss for at den skal på land om vi så skal være her ei hel uke.

Vi finner fram den lekreste fiskeredskapan som finnes i fiskeveska og fisket er i gang. Men, resultatet lar vente på seg. Av og til sitter vi bare og ser på det bregrønne vannet og venter på at storauren skal vise seg. Kanskje været er for blankt? Etter en fortjent pause blir vi enige om å prøve noen sluker. Valget faller på ABU denne gangen.

Storauren ble tatt på en Abu Killer i 1963 og behørig avtegnet på ei treplate tatt fra ei seng i vedskjulet, og hengt opp på vegg i stua som bevis. Fisken kan fortsatt beskues på vollen. Det er også skrevet to sider i hytteboka.

Vi forelsker oss i ABU killer og Abu sonett. Idet vi er ferdige med å skifte redskap kommer det en flott fønvind ned fra fjellsida og lager en fin krusning over hele vannet. Kanskje er det bare en fin bris som skal til for å få storauren til å bite?

Det varer ikke lenge før det kommer et kraftig hugg på en av stengene og vi blir bange for at snøret kan ryke, for det er tydelig at det er en fisk med stor motor i enden av snøret. Vi beslutter å kjøre fisken meget rolig for ikke å miste denne dyrebare fangsten. På et tidspunkt får vi manøvrert den inn på ei grunn bukt hvor det bare er sand, og her får vi øye på kjempen, som virker å være helt sølvblank. Det er tydelig at fisken nå er ganske sliten og ikke gjør særlig motstand lenger. Det går lett å få den på land. Fisken blir nå beglodd av 2 erfarne markatravere som gir fra seg et seiershyl før de velter seg ned i lyngen. Vi har fisket i mange timer og sulten gnager voldsomt. Kaffelars blir ladet og en god porsjon hermetikk i stekepanna gjør at sulten ikke er så plagsom lenger. Når det ikke blir ørret så skyldes det at turpanna var en tanke for liten.

Det store spørsmålet nå er hvordan vi skal berge dette monstret av en fisk så den ikke går i forråtnelse for oss. Det er jo tross alt sommer. Etter en tid faller valget på Grendstadvollen, for der er det en jordkjeller under bua. Det er langt å gå, men vi ser det som den eneste løsning for å berge storfisken.

Fisken blir plassert i et stort soveposetrekk og som omslag får den et godt lag med bjørkekvister og einer, så den kan holde seg frisk inne i posen. Vel fremme på Grendstadvollen blir rekordfisken plassert i jordkjelleren og karene får hvile ut i en seng denne natten, takket være at Marta

Buan lar denne flotte seterbua stå åpen. Vi er styggtidig oppe neste morgen, for det er meget viktig at fisken kommer så raskt som mulig til bygda og blir lagt på kjøling. Ole Peder som har gode bein for tiden, har påtatt seg å bringe storauren til bygda i rekordfart.

Etter veiing viser det seg at storfisken er 8,2 kg og 78 cm lang. Den hadde nok vært enda tynnere om den var blitt veid med det samme den kom på land. Den største auren som noen gang er tatt av en klæbygg, kommer fra Fisklaustjønna.

Sverre Gjølga.

Ole Peder Sveen.

Et kartutsnitt over Brungmarka hvor Sverre og Ole Peder foretok sin tur. Et relativt stort område, som viser hvor Grendstadvollen ligger - øverst i venstre hjørne.

De var faktisk helt nede i høyre kartutsnitt over flere dager, et område på mange kvadrat km. Som jeg ser det, så hadde de en fenomenal kondisjon. Og - her var det ikke noe som het vind- og vanntette membranklær.

Den dagen de fikk storauren, tror jeg de lå inne ved Rensfjellet et sted. Fortsatt litt hemmelig etter 50 år, men veldig moro å tenke på.

(Jan Buchs betraktninger).

HVEM VAR MINE OLDEFORELDRE...?

Av Arne Kristiansen

Vi har alle 8 oldeforeldre, 16 tippoldeforeldre og 32 tipptippoldeforeldre – vanligvis – hvis da ikke noen tre- eller firmenninger blant etterkommerne har giftet seg og ført slekten videre fram til meg. Hvem var disse menneskene, hva het de, når og hvor levde de? Enkelte har vært så heldig å ha opplevd noen av sine oldeforeldre, snakket med dem og hørt dem fortelle om det daglige liv i ”gamle dager”, kanskje fra slutten på 1800-tallet, om søsken som utvandret til Amerika og etterslekt der.

Trygt bevart i Statsarkivets hvelv ligger originalene til to av de viktigste kildene for slektsgranskeren, kirkebøker og folketellinger. Kildene forteller, uten forskjell, om høy og lav, fattig og rik, når de ble døpt og konfirmert, gift og fikk barn, døde og ble begravd. Alle kan derfor finne opplysninger om sine forfedre langt bakover i tid. Disse har vært tilgjengelig for publikum i form av tradisjonelle papirutgaver og mikrofilm.

I 1998 ble Digitalarkivet opprettet. Dette er en nettportal for å publisere digitalt arkivmateriale i bilde-, tekst- og databaseformat. Her kan du sitte ved din egen PC hjemme, og ha full tilgang til de viktigste arkivkildene for slektsgranskere. Du kan søke i komplette landsomfattende folketellinger, emigrantprotokoller, skifteregistere, skattelister og mye annet. Du finner også skannede versjoner av alle norske kirkebøker. Disse er i utgangspunktet ikke søkbare på navn, men hver bok har en detaljert innholdsfortegnelse som gjør det enkelt å finne fram. Nettadressen er www.digitalarkivet.no

Kirkebøker

Kirkebøkene eller ministerialbøker var tidligere tiders

folkeregistre. I kirkeboken kan vi følge enkeltpersoner fra dåp til begravelse, og vi kan følge linjer fra slektsledd til slektsledd. Kjenner du en persons alder ved dødsfall eller vielse, vet du også hvor du skal lete etter dåps- og fødselsopplysninger. Ved dåpsinnførselen vil du finne navnet på foreldrene, og dermed har du fått tak i neste generasjon. Kirkebøkene ble ført kronologisk, etter hvert som tingene skjedde. Dette betyr at du ikke finner alle opplysninger om én person samlet på ett og samme sted, men på ulike steder i boken – kanskje også i flere bøker.

Kirkebøker er i deler av Europa bevart helt tilbake fra 1300-tallet. I Norge er den eldste bevarte kirkeboken fra Andebu i Vestfold, og tar til i året 1623. Ellers er det få bevarte norske kirkebøker fra tidlig på 1600-tallet. Eldste bevarte kirkebok for Klæbu er fra 1741.

De eldste kirkebøkene ble ikke ført etter faste mønstre. Innførsler om ulike forhold kan stå hulter til bulter, men mange prester har delt inn bøkene i avsnitt for dåp, konfirmasjon, vielse og døde. I 1685 gav Kirkeritualet påbud om registrering av dåpshandlinger med navn på den dømte, foreldrene og fadderne, samt registrering av trolovede og begravde.

Loven trådte i kraft høsten 1688, og med det var samtlige sokneprester i Norge pålagt å føre kirkebok. Mange steder begynner da også kirkebokrekken i 1688, men det er likevel mange prestegjelder der man først et godt stykke inne på 1700-tallet finner bevart kirkebøker.

Fra 1812 ble det innført trykte skjema for kirkebøkene, inndelte i avdelinger.

Fødte – der både fødsels- og dåpsdato skulle registreres. Foreldrenes navn og stilling og fadderne skulle også registreres. Gutter og jenter skulle føres på hver sine sider.

Døde – med rubrikker for døds- og begravesdato, alder, yrke og oppholdssted. Menn og kvinner skulle føres på hver sine sider.

Vielse – med vielsesdato, navn på brud og brudgom, opplysninger om alder og yrke, oppholdssted, og navn på forloverne.

Konfirmanter – med navn, dåpsdag og oppholdssted, og navn på foreldrene eller husbonden. Det skulle gis opplysninger om vaksinasjonsdato, og det skulle gis en uttalelse om den enkelte konfirmants kunnskaper og oppførsel. Gutter og jenter ble ført hver for seg.

Utflyttede/innflyttede personer, med opplysninger om navn, alder, yrke og om stedet de skulle flytte til, eller kom fra.

Loven gav også pålegg om at klokkeren skulle føre kirkebok, kalt klokkerbok, etter samme skjema som soknepresten. Denne klokkerboken skulle ha flere funksjoner. Prest og klokker skulle sammenholde sine bøker to ganger i året, for å kunne avdekke mulige feil eller mangler, og siden de to protokollene aldri skulle ligge under samme tak, skulle man ha håp om å bevare den ene, selv om arkivet skulle brenne eller gå tapt på annen måte. Mange steder sluttet man å føre klokkerbøker etter ganske få år, og det er først fra 1850-tallet man normalt kan finne sammenhengende serier av klokkerbøker. Føringen av klokkerbøker er mange steder opphørt på 1970-tallet.

I de senere år har iherdige slektsgranskere og historielag registrert data fra kirkebøkene i databaser, og dermed gjort innholdet søkbart på bl.a. navn, foreldre og årstall. Resultatet presenteres i listeform, ofte med en link til siden i kirkeboka.

Av hensyn til personvern kan ikke alle kirkebøkene legges ut på nettet helt frem til vår tid. Den generelle klausulen er 60 år. Pr. 2010 er følgende tilgjengelig: fødte og døpte t.o.m. 1930, konfirmerte

1934, døde 1929, vielser, inn- og utflyttede - ingen begrensning.

Kirkebøkene føres også i dag for hånd !

Folketellinger - Manntall

Mens kirkebøkene forteller om begivenheter over tid, gir folketellingene situasjonsbilder på et bestemt tidspunkt. De første tellingene fant sted i årene 1663-1666 og 1701, og kalles gjerne manntall, da det kun var menn eldre enn 12 år som ble registrert. Innbyggere i byene og Finnmark ble heller ikke tatt med. Manntallene var derfor ingen folketelling, men et militært manntall som kom istand etter initiativ fra den danske embetsmannen Titus Bülche, som i 1662 var blitt kommissær for kirkene i Norge. Hensikten var å registrere tjenestedyktige menn under en eventuell krig, og rapportere dette til København. Manntallene gir opplysninger og navn, som regel bare fornavn, sted/gård og alder. Kvinnene ble kun nevnt dersom hun satt som eier/ oppsitter av gården, og da kun som 'encken'.

1801: Den første folketellingen i Norge ble avholdt 1. februar 1801. Her finner du hele befolkningen oppført med navn, alder, ekteskapelig status, gårds- og gatenavn, yrke og andre data. Befolkningen ble delt inn i familier, og husstander. En familie kan således inneholde både personene som er i slekt, tjenestefolk og leieboere.

Den enkelte person ble registrert der vedkommende hadde fast bopel, og ikke der personen tilfeldigvis befant seg på telledagen. Dermed er også sjøfolk og folk på reisefot tatt med på stedet hvor de var hjemmehørende. Ut fra tellingen i 1801 regner man med at folketallet i Norge var 883 603.

1865: Den neste landsomfattende folketellingen med personopplysninger er fra 1865. Opplysningene er langt på vei de samme som i 1801, et viktig tillegg er at vi får vite fødested, trossamfunn, statsborgerskap, etnisk tilhørighet og språk. Vi får også vite hvor stor buskapen var på gården og hva de avlet av korn og poteter. På landet var det lensmennene som stod ansvarlig for tellingen, men det var sokneprester og kapellaner som i hvert for sitt prestegjeld og sokn styrte og førte tilsyn med arbeidet. I den enkelte krets var det skoleholderne som gikk fra husholdning til husholdning og førte selve tellingslistene.

Tellingene viser at det bodde 1.701.756 i Norge på telledatoen 31. desember 1865.

1875: Ved kongelig resolusjon av 23.oktober 1875 ble det bestemt å holde ei folketelling den 3. januar det påfølgende år, altså i 1876. Det nye med denne tellingen var at samtlige personer som var tilstede ble registrert, med en kommentar for de som ikke var tilhørende i husholdet. De digitale arkivene for 1875-tellingen er ikke fullstendige. Nord-Norge er best dekket, mens det for Sør-Norge er store mangler. Tellingen viste at Norge hadde 1.813.424 innbyggere.

1900:

Folketellingen 1900 ble startet kl. 24.00 natt til mandag 3. desember. Alle landets innbyggere skulle registreres på det stedet de befant seg på dette tidspunktet. Nytt i denne tellingen er bl.a. 'skipslister'. Skipslistene gir opplysninger om mannskaper på norske skip som natten til 3. desember 1900 lå i havn i Norge og utlandet, eller befant seg i åpen sjø mellom to havner. De inneholder 25.865 personer fordelt på 2628 fartøyer. Norge hadde 2.221.477 innbyggere ved 1900-tellingen.

Senere på 1900-tallet ble det holdt folketellinger hvert 10. år, siste telling fant sted i 1980. Det gis ikke innsyn i disse før etter hundre år, og det knytter seg litt spenning og nysgjerrighet til 1910-tellingen som offentliggjøres 1. desember 2010. Her vil nok mange finne igjen sine beste- og oldeforeldre.

Litt om utvandring.

Den første utvandring fra Norge til Amerika/Canada startet med Cleng Peerson og sluppen "Restaurationen", ei lita seilskute som brakte de første 52 utvandrere fra Stavanger til New York.

I løpet av 100-årsperioden 1825-1925 regner vi med at ca. 800 000 nordmenn reiste til Amerika og slo seg ned i der. Utvandringen fulgte den økonomiske situasjonen i Norge og Amerika, og gikk således i bølger. I årene 1879-93 utvandret 263 000 nordmenn, i denne perioden sank da også folketallet i Norge både i 1881 og 1882. Den neste store bølgen var i perioden 1900-10, da 201 000 forlot Norge. Utvandringen fra Klæbu fulgte de samme svingningene som ellers i landet, med topper i 1881-85 og 1901-05. I Digitalarkivet finnes databaser for utvandring fra 1860-årene fram til 1930. Emigranter som kom til New York ble tatt imot på Ellis Island, og vi finner dem igjen i skipsprotokoller derfra. På nettstedet til Norway Heritage finner man passasjerlister helt tilbake til 1825.

*"Henfjerne slekter, forglem dem ei.
I arv de gav deg en edel gave.
Vil selv du fatte ditt vesens rot,
skjønn på de skatter de etterlot."*
Johannes V. Jensen

Noen nettsteder hvor du finner kilder og stoff:

digitalarkivet.no	Digitalarkivet
rhd.uit.no	RHD – Universitet i Tromsø
disnorge.no	DIS-Norge
genealogi.no	Norsk Slekthistorisk Forening
slekt.no	Slektsgranskning
ellisland.org	Ellis Island, Emigranter
norwayheritage.com	Norway Heritage, Emigranter
familysearch.org	FamilySearch - Amerika

Historiebladets oppgave er å formidle glimt fra eldre tider

Vi i redaksjonen er derfor avhenging av tips og stoff fra leserene. Har du gamle brev liggende på kistebunnen, dokumenter som kan være av interesse eller fortellinger om levevilkår og livsformer i eldre tider, så ta kontakt med noen av oss i redaksjonen.

VIKVARVINGER PÅ ”VENNSKAPSKAMP”

Følgende historie er sakset fra lokalavisa Selbyggen den 19/4 2002 og omarbeidet av Jan Rich. Buch.

Under rydding hjemme hos den nå 92 år gamle Margot Berg, kom dette fotballbildet for dagen, men det manglet navnene på selbyggene. Margot og datteren May Buch dro derfor til Selbu, hvor det med god hjelp fra bl.a. vaktmester Per Inge Aftret i Selbuhallen etter hvert fant alle navnene.

At gamle bilder forteller mye skal være sikkert og visst, og på bildet ser vi Vikvarvets fotballgutter (til høyre) sammen med et lag fra Hyttfossen/Brøttem i Klæbu. Bildet er tatt på Litjvollen i Brøttem i Klæbu like etter krigen. Det må nevnes at det kunne variere med mannskap fra kamp til kamp.

Margot forteller at Klæbus kaptein og keeper var Leif Aspås, som var mer engasjert enn Rosenborgs Nils Arne Eggen. Han kunne finne på de utroligste ablegøyer. En gang fikk han ikke plass til Selbu med ”Kong Sverre”. Aspås likte dette så dårlig at han trakk ned buksa og viste båtens mannskap baken. En annen deltaker på Klæbus lag var Aksel Fremo, som senere ble bosatt i Tydal, spilte på midtbanen

og kan fortelle at det var tradisjon med privatkamper mot Vikvarvet.

Et år spilte de i Klæbu, og året etter i Vikvarvet og transporten skjedde alltid med ”Kong Sverre”.

Etter kampen var det fest og moro med hjemreise neste dag. ”Det va itj småtteri te fest nei” sier Aksel. Georg Aune spilte senter på Vikvarvets lag og stadfestet det Aksel sier.

Han legger til dette var artige kamper og at de spilte mot mange andre lag fra deler av Trøndelag. Georg minnes at det under krigen skulle spille mot Mebonden på deres egen bane på Stormyråsen. Men på grunn av at myndighetene fryktet sammenstimling av folk, kom lensmann Bang og beslagla ballen. Det ble derfor ingen kamp.

Før kampen. Klæbyggene til venstre og vikvarvingene til høyre: 1. Rekke fra v: Frits Berg, Håkon Eggen, Leif Aspås, Olav J. Slind, Eyolf Overvik og Erling Viken. 2. Rekke fra v: Oskar Lysgård, Reidar Fosshode, Arne Fosshode, John Viken, Asbjørn Overvik og Esten Guldseth. 3. Rekke fra v: Aksel Fremo, Knut Skjervold, Johan Berg, John Aas, Ingvar Høiaas, Per Martin Guldseth, Peder I. Overvik, Georg Aune, Torleif Overvik og Nils Nervik. (Med forbehold om feil)

AKSEL, EN KULTURENS NYBROTSMANN

Ingar Lium

En fin høstdag tok jeg en tur til Aksel Flatjord i Anders Tvereggens vei, ikke så langt fra Nidarvold.

Her fant jeg ham i et tilbygg til huset som hans datter hadde nå. Det har gått noen måneder siden kona Ragna gikk bort. Aksel har hatt mange strevsomme år etter at Ragna fikk en sykdom som gradvis svekket henne.

Det ble en samtale og mimring om år fra barndom, ungdom og moden alder.

Aksel ble født på Bostad som yngst av 5 barn. Faren var Tollef Flatjord, og mora var Anna, født Lium. Hun ble da min tante på farsida.

Aksel var lekekamerat med Paul, min eldste bror. Det viste seg snart at han var en aktiv krabat. I oppveksten drev han mye med å klatre i trær og i berga ovenfor gården.

Aksel hadde en lett og spenstig kropp, og hadde anlegg for idrett.

Imidlertid var han født med astma, en sykdom han ikke ble kvitt. Jeg husker at jeg gikk til Bostad med medisin som han fikk fra far, da barn under en viss alder ikke fikk astmamedisin i den tida.

Likevel var det som skihopper jeg husker ham best fra den tida.

På Stavlund, en gang en husmannsplass under Stavlund var det en hoppbakke som ble kalt Erikbakken. Det var en bakke oppbygd av naturen. Bare hoppet ble oppbygd.

Her husker jeg at jeg så Aksel sveve jamt med treetopene nedover bakken.

Han fortalte at en gang holdt det på å gå galt. I overmøt tok han stor fart fra ei furu som sto øverst opp i tilløpet. Det var også ei lita flate på veien nedover, og det var med nød og neppe han berga å ikke hoppe ut fra den. Det bars rett ut, og heilt ned på flata, med knall og fall.

Det gikk bra den gang, men i ettertid må en vel si at han hadde lykket med seg. Det var min bror Paul som skulle passe på ved hoppet.

I heimen på Bostad bodde hans onkel Kristian som var organist i Klæbu kirke. Han døde i 1942. Aksel sin bestefar hadde vært en habil felespiller i sin ungdom. Så her lå nok musikaliteten i slekta. Beste-

foreldra kom fra Jølster, og kjøpte Bostad først på nittenhundretallet.

Aksel fortalte at det ikke var penger til å begynne på realskole den tida. Da ble det til at han begynte å gå musikkens vei.

Han begynte hos Eiliv Gulbandsen som pianoelev, og på orgel hos domorganist Ludvik Nilsen. Aksel fortalte om mange strevsomme turer ned til Amundsdalen for å ta bussen til byen om vinteren når det var mye snø. Det var svært mye snø om vintrene på førti og først på femtitallet.

Han tok den høyere organisteksamen bare 17 år gammel, men tok et år ekstra etter det.

Da han var ferdig spurte Ludvik Nilsen hva han skulle gjøre, men det hadde ikke han noe svar på. Det ble til at han gikk handelsskolen, og fikk først kontorarbeid hos Bergs Maskin. Seinere var han på lønnskontoet hos Fjæremfossen kommunale kraftselskap. Gjennom Bestyrer Gundersen fikk han kontor plass ved Klæbu Pleiehjem som det het den gang.

Klæbu Maunskor. 20 års jubileet 1964.

I 1952 ble Aksel tilsatt som organist i Klæbu. Dette ved siden av kontorposten. Det var ikke så stor stilling den tida. I 1949 begynte han som dirigent for Klæbu Mannskor etter T.D. Olsen. Aksel var dirigent da undertegnede begynte i koret i 1953, og som det står i 50-års skriftet til mannskoret at han hadde ungdommens pågangsmot og glød. Det vil jeg trygt underskrive på.

Det ble starta også et guttekor etter initiativ av Aksel i 1956. Det gikk over til barnekor i 1961, og var i drift til ut året 1963.

Det var musiker Aksel var, og han søkte på en stilling i Dale i Bruvik og fikk den.

Før han reiste var det avskjedskonsert med bl.a. Per Hjort Albertsen. Den fikk god kritikk av Whist jun. som på den tid var musikkritiker i Adresseavisa.

Det var de store industrikommunene som på den tida ansatte musikere i full stilling.

I Dale var Aksel organist i kirka, dirigent for musikkorpset og mannskoret, samt 18 timer i uka som musikk lærer i skolen.

Etter fem år i Dale søkte han og fikk stillingen som musikalsk leder i Sogndal. Her var han organist i tre kirker, leda blandakor og mannskor samt at han hadde timer i videregående skole. Her deltok mannskoret i nordisk korkonkurranse, og vant første pris i sin klasse, og andre pris av samtidlige kor. Her var det så mye å gjøre at Aksel følte seg utbrent.

Etter Sogndal gikk ferden til Askim, med samme arbeidsplass. I tillegg til å være organist ble det musikk-timer i ungdomsskole og videregående, samt kor og musikkelever.

Etter noen år i Askim gikk ferden tilbake til Sogndal. Her ble han i tillegg til alle musikkoppgavene lærer i musikk i den nye oppstarta lærerskolen. Et formidabelt arbeid, for i den tida skulle lærerstudentene lære seg å spille et instrument. Aksel fortalte at han satt oppe om nettene for å lage eksamensoppgaver til studentene.

Dette arbeidet gikk ikke i lengden, og i 1977 søkte han om permisjon, og fikk stillingen som organist i Bakke kirke og Lademoen kapell. Dette var en 100% stilling.

I tillegg dirigerte han Jernbane-

betjeningens sangforening, og med dem ble det holdt 100 års jubileumskonsert i Vår Frue kirke.

Han var også dirigent for Heimdal Mannskor. Det ble også noen år som dirigent for Klæbu Mannskor. Stillingen i Bakke kirke og Lademoen kapell hadde Aksel i 21 år.

Det ble en del vikararbeid etterpå.

Aksel kan se tilbake på en lang og variert karriere. En kan nok si at det er de musikalske lederne i kommunene som la grunnlaget for musikk skolene som seinere ble kulturskoler.

Dessuten ble det ikke før i 1967 at de fikk ordna timeforhold i forhold til lønna.

Ragna og Aksel var svært glad i naturen, og det ble mange turer til Bostadvollen og andre steder på markene. I mange år reiste de til Jølster og ferierte på Flatjord.

Etter at Ragna ble syk reiste de til "Solgården" i Spania. En gang i året. Her levnet Ragna opp i varmen, og Aksel fikk avlastning fra det daglige stellet av henne.

Det ble en interessant dag med Aksel. Det ble mye som vi snakka sammen om fra den tid vi var yngre, og om mennesker vi hadde møtt. Ut på ettermiddagen måtte jeg dra, og vi kunne sikkert ha brukt en dag til, for det var mye å minnes.

RINGEN SOM BLE FUNNET PÅ BEHAUGEN

Av Ingebjørg Forsberg

Behaugen/Kapellhaugen ligger på eiendommen til Per Magne Dragsten, på Åsheim – ikke så langt fra bygdemuseet på Teigen. Navnet tilsier at det har stått et gudshus der. Gårdsnavnet Korsmoen like nedenfor styrker dunkle opplysninger fra katolsk tid da pilegrimer aldeles sikkert kom over Selbusjøen, rastet på Teigen og vandret videre over Ståggån og inn til Nidaros. Ved kirker og kapell ble det gjerne ofret mynter, smykker eller andre verdisaker som avbønn på gamle synder eller for å underlette den videre vandringen inn til St. Olavs grav.

Vi som vokste opp og gikk på skolen i Sjøbygda kjente til Behaugen/ Kapellhaugen, men stedets historiske betydelse ble aldri nevnt i undervisnings-sammenheng. Men en dag, det må ha vært rundt 1943/44, hendte noe merkelig i skolestua i Sjøbygda: Opp til tre klassetrinn ble på den tiden undervist samtidig, og lærer var Arnt Haugum. Selv var jeg i 11-12-årsalderen og delte pult med Anna Renå. Foran oss satt Dordi Eggen og Audhild Skjenald, mens Hillbjørg Storsve og Oddbjørg Høyås delte benk bakom oss. Aller sist satt Eli Grendstad alene vil jeg huske. På andre sida av salen satt guttene, og der er jeg litt usikker på plasseringen. Per Hansen og Gunnar Rønning var eldst og satt derfor lengst bak. Lengre fram satt Ole Haugum som delte benk med Lorentz Østlyng, og en bit foran – usikkert eksakt hvor – satt Per Dragsten (Litj-Per) og Odd Eggen. Og det er Litj-Per som er opphavet til denne ”sagaen om ringen på Behaugen”. Her bør det tillegges at Litj-Per var nest yngst av de 11 barna till Per ”Just” Dragsten på Åsheim.

Arnt Haugum f. 1893, var lærer og om ham skal sies at han var en meget god pedagog. Han var dertil et godt menneske som tenkte med hjertet og behandlet alle elever likt. Lokalhistorie var imidlertid hverken hans sterke side eller store interesse. På den tiden var vel heller ingen klæbygg særlig opptatt av hva som hadde hendt før i tida i grenda vår. Nok om det. Vi må ha hatt ”gjenfortelling” den dagen som her skal beskrives. Det var stille i skolesalen for alle

var opptatt av å skrive. Selv vanket lærer Haugum frem og tilbake i klasserummet.

Mens jeg satt der og forsøkte erindre meg hva som hadde blitt opplest streifet blikket over på gutterekka og tverrstoppet ved Litj-Per. Hva var det jeg så? Jo, på Pers møkkete gutteneve satt en gullglinsende ring! Jeg bare kopte og glante, for en var jo ikke vant til å se noe slikt.

Imidlertid hadde også lærer Haugum fått øye på ringen, og mens jeg satt der og glodde gikk han fram til Litj-Per og spurte – halvt hviskende: ”Kerr e det te ring du har, Per?” Litj-Per stammet litt, men fikk fram: ” n far fainn ’n da ’n pløgd på Behauga”. – ”Jasså”, svarte Arnt Haugum og viste ikke mere interesse for dette.

Hvorfor denne lille hendelsen kom til å gro fast i hodet mitt kan jeg ikke forklare i ettertid. Åra gikk, men ringen hans Litj-Per, den som ” n far fainn da ’n pløgd på Behauga” kom til å følge meg fra barndommen og inn i voksenalderen. Tanken på å få treffe Litj-Per og spørre ham ut nærmere var temmelig urealistiske. Han bodde og virket i Stathelle ble jeg fortalt. Men om jeg hadde lyktes å treffe de øvrige som satt i samme klasserummet den gangen så hadde jeg nok fått bekreftelse, trodde jeg. Men også de mulighetene ble mer og mer urimelige alt etter som åra gikk. Men så hendte det noe: I 1997 ringte min gamle klassekamerat Ole Haugum og fortalte at nå skulle det minsann feires 50-årsjubileum for oss som ble konfirmert i årene 1945, -46 og -47!

Tre årskull skulle altså feire sammen og festen skulle starte med en mimrekveld i den enkelte kretsens skolehus. Altså skulle vi treffes alle som satt i klasserommet i Sjøen skole den skjebnesvangre dagen for over 50 år siden, da Litj-Per kom til skolen med ringen som ”n far fainn da ’n pløgd på Behauga”!

Ole Haugum, som ledet treffene, kunne fortelle at Litj-Per var på vei, men at det var usikkert om han ville nå fram til denne mimrekvelden. I mellomtida passet jeg på å minne mine forne klassekamerater om dette med ringen, - sikker på at de fleste ville smile igjenkjennende. Men responsen ble heller dårlig, eller rettere sagt; den uteble helt. Ingen hadde verken sett den påståtte ringen eller hørt lærer Haugum snakke med Litj-Per. Men jeg holdt på mitt, noe som førte til voldsomme latterkuler. Nei, dette måtte jeg ha drømt, noe slikt hadde da ikke hendt her i skolestua vår, fantasien hadde spilt meg et puss osv. osv.

Jeg kan ikke si hva jeg følte innerst inne i det øyeblikket. Med ens var jeg et gammelt fjollete kvinnfolk som ikke klarte å skille mellom fantasi og virkelighet. Noe så ydmykende! Men det skulle bli verre, for plutselig sto Litj-Per i døra! Også han stilte seg like spørrende som alle andre. Hvilken ring snakket jeg om? Hadde han sagt at ”n far fainn ’n da ’n pløgd på Behauga.....? Nei, det kunne ikke være mulig.” – Latterbølgene steg til uante høyder. Det hele følte som å bli offer for et justitiemord, for jeg visste jo hva jeg hadde sett og hørt den gangen for over 50 år siden. Men av en stor samling mennesker er det jo helt urimelig at alle, utom jeg, går i utakt for å si det sånn. – Dagen etterpå var jeg så ”tynnslitt” at jeg rett og slett ikke sto opp av senga. Den virkelighet som hadde vært min i langt over 50 år hadde blitt avdekket som tull og vås. Det var utrolig vondt å svelge.

Imidlertid hadde jeg foreslått Litj-Per at vi burde samle noen sjøbygger for en tur til Pikhaugen der tyskern holdt til under krigen. Selv hadde jeg aldri vært der. En brennhet dag samme uke sto Bertram Eggen og vi andre to ferdige til avmarsj fra Korsmoen. Birgit Sveen, som av en tilfeldighet var hjemme fra jobben på Radiumhospitalet, hadde hørt snakk om utflukten og kom med.

På vei oppover stigningene kom jeg til å nevne for

henne at jeg aldri hadde vært på Pikhaugen før, og sa i samme åndetak at jeg heller ikke hadde vært på Behaugen. ”Behaugen, ja” sa Birgit, - ”det var jo der som Per ”Just” Dragsten fant en ring på 1940-tallet. Men du kjenner vel ikke til det, ettersom du er noen år yngre enn meg”. – I det øyeblikket var det ikke lang ifra att jeg brast i gråt, men Birgit roet meg og sa at på heimveien skal vi snakke med Jenny Grendstadbakk. Hun var jo blant de eldste av de 11 barna hos Per Dragsten på Åsheim.

Jenny f. 1915, lo godt da hun fikk spørsmålet om hun husket ringen som ble funnet på Behaugen. Jovisst gjorde hun det! Det ble slik ”bissmi” blant oss barn for alle ville jo ha den, mintes hun. Til sist hadde far sjøl måttet bestemme, og han hadde sagt at Astrid skulle ha den. Og Astrid, - ja hun levde i beste vel-gående på Heimdal! Da Birgit ringte henne bekreftet hun at ringen hadde vært i hennes eie, men kun en stakket stund. Hun hadde prydd seg med den, men den var rom, ja alldeles for stor for hennes fingre. Og så gikk det som det gikk. Etter å ha vasket kopper tok hun zinkbaljen og tømte vaskevannet ut i gjødsel-kjelleren slik som de pleide å gjøre. Og der forsvant ringen som ”n far fainn da ’n pløgd på Behauga.”

Ola P. Dragsten f. 1919, pekte senere ut stedet der hans far hadde funnet ringen. Det var et 40-tall meter nedenfor stedet der man anser at et kapell har stått en gang i katolsk tid. I dag ligger nok ringen skjult et eller annet sted i jorda på samme eiendom. Tro om den vil bli funnet noen gang?

Jeg har fortalt om denne hendelsen for representanter for det Kgl. Norske Videnskapers Selskap og da fått spørsmål om hvordan ringen så ut, var den av gull osv. En unge på 11-12 år hadde naturligvis ingen evne til å vurdere noe slikt. Det eneste jeg kan svare klart på er at metallet så ut som gull. For øvrig oppfattet jeg ringen som stor og grov i utforming. Det så ut som om ”gullsmeden” hadde avsluttet sitt arbeid ved å gjøre en ”snurr” av metallet og lodde det fast på underlaget.

Ergo ligger det en ring, forhåpentligvis fra katolsk tid gjømt i jorda på eiendommen Åsheim i Sjøbygda. Burde man ikke med dagens moderne metall-detektorer gjøre noe for å finne den? Utstyr stiller sikkert Vitenskapselskapet med.

KONEMISHANDLING I BRANDHAUGEN

ÅR 1776

Av Ingebjørg Forsberg

Tingbok nr. 11 (1756-1771) Strinde og Selboe Sorenskriverembede.

Det var "Præsten Hrr Magister Bull" som gjorde anmeldelse i saken ved å sende en "Attæst" til sorenskriveren om Peder Brandhauens grove mishandling av kona, Johanna Evensdatter. Peder var da 27 år gammel, men allerede gift for tredje gang. De to første konene må således ha dødd i ung alder. Hans eneste barn var en sønn fra første ekteskap. Einar Tanem, f.1733, var lensmann i Klæbu. Han står oppført som "Deffensor" (forsvarer) for Peder Brandhouen. Lensmannen kunne visstnok verken lese eller skrive, men den kunsten skjøttet presten Bull som tilsynelatende var en handlekraftig person som i embedets medfør både stiftet lover og målte ut straff. Når det gang på gang gikk over styr i Barndhaugen fikk "Præstens Medhielper Lars Huusbye" gå dit og hente Peder til avhør i prestegården, men løftene om bedring ble bare tomme ord. Til sist ser det ut til at Bull tok til den mest neselige av avstraffelser, nemlig å nekte Peder deltagelse i nattverden. Da heller ikke det hjalp ble det retts sak med naboene som vitner.

"Aar 1776 den 2den December var en Extra Ret sat paa Gaarden Søer-Tiller som blev betient med efterskrevne Eedsvorne Laugrættes Mænd, Navnelig Joen Tangvolden, Halvor Warmdall, Rolv Næsset, Anders Schietnan, Ole Draxten, Henrich Viigen, Joen Grandstad og Ole Nidding. Alt for at examinere og paadømme en paa Justitie Vægne paastævnet Sag, imod Peder Brandhouen, Huusmand under Gaarden Halset i Klæboe, fordi hand i mange Aar skal have levet ilde med sin Hustrue, og til sidst med voldsomme Hug og Slag behandlet hende". Saksfører var sorenskriver Iver Laulund.

Som vitner møtte "Præsten Medhielper Lars Huusbye, Anders Ovne, Peder Halset og Siri Backan". Av disse var Lars Huusbye, 65 år, den første som forklarte seg: For ½ år siden, da han på presten Bulls anmodning besøkte Brandhaugen for å hente Peder til samtale i prestegården, "saa Vidnet vel at Peder Brandhouens Kone var slagen i Ansigtet saa at hun havde Meen derefter. Men Vidnet spurgte ikke Peder Brandhouen den Tiid om hand saadant havde forøvet. Vidnet sagde ellers at hand ikke selv saadant havde seet, men hørt af Bøgedefolket at Peder Brand-

houen hendes Skade forøvet.". Peder fulgte imidlertid med til prestegården og tilsto overfor Bull han "havde slaget sin Kone" hvorpå presten formante ham til "at føre et bedre og Christeligere Levnet samt truede ham med Afhold fra Sakramentet ifald saadant ikke skeede."

Vitnet "Anders Andersen Ovne, 60 Aar, fremstod derefter og givede den forklaring, at hand vel have hørt der have været u-forligelighed imellem Peder Brandhouen og hans Kone, og at Konen havde kommet til Vidnet og klaget over at Manden havde slaget hende", men vidnet "havde ingen gang seet at Peder Brandhouen noget Slagsmaal paa sin Kone forøvet. Andet havde Vidnet ikke at forklare hvorfor hand blev demittered."

Vidnet, Peder Halset (som må ha vært tiltalt far, red. anm.) forklarte at også han hadde hørt om misforholdene i Brannhaugen, men at han aldri sjøl hadde sett Peder slå sin kone. "Dog een Gang i hands Nærværelse sidste Sommer havde Peder Brandhouen for Vidnet tilstaaet at hand havde slaaet sin Kone med en Qvist.

Forklarede ellers paa tilspørgsel at hand vel havde hørt, der have været skidsmerier imellem disse tvænde Ægtefolk. Hvor vidnet ikke andet kiende saa havde de dertil været lige skyldige.”

Siri Backan, ”HuusmandsKone under Gaarden Lysklæt, 59 Aar gammel, fremstod og forklarede at da hun for omtrændt 2 Aar siden, da hun havde Peder Brandhouen og hans Kone til Logements hos sig, hørte hun under Tiiden een u-forligelighed imellem dem, men kunde nu ikke mindes hvem af dem som dertil var Anledning, men een Gang i den Tiid hadde Vidnet seet at da Peder Brandhouen og hands Kone skulde gaae til Bords og faae sig Mad, huggede hand efter hende med sin Kniv fordi hun ikke lavde saa hastig som hand vilde, men rørte hende ikke. Mere havde ikke Vidnet at forklare.” Av dette vitnet framgår det altså at Peder og Johanna i Brannhaugen gikk på lægd i bygda.

Etter disse vitneavhør ba sorenskriveren at ”Qvinden Johanna Brandhouen maatte fremLedes og opgive hvorledis hun af hendis Mand var bleven behandlet.” Det mest forsmedelige for Johannas del var nok at presten hadde nektet både henne og mannen adgang til nattverden. De ville derfor bli til spott og spe for hele bygda gjennom å bli sittende i kirkebenkene mens alle andre gikk ”til alters” for å nyte nådemidlene. I et desperat forsøk på å redde heder og ære hadde hun fått med seg slåsskjempen Peder til presten nok en gang: ”3die Pintzedag gik hun tillige med sin Mand Peder Brandhouen hen til Præsten Hrr Magister Bull for at forhøre sig ifald de skulde faa Tilladelse til at gaae til Guds Bord. Efter at de da fra Præsten vare hjemKommen, var det om Morgenen efter imedens hun laae paa sin Sæng, at hendis Mand Peder Brandhouen, overfaldt hende og slog hende i Ansigtet, ej alene med Hænderne, men og tillige med en GranQvist.” Blodig og forslått hadde hun siden sprunget til presten og vist opp seg. ” Nogen Tiid derefter, og nyelig forend Peder Brandhouen Næste gang bortReiste, havde hand atter slaget hende med een Lime opp (over) Ryggen, og tillige bidt hende i det Eene Kind. I saadan Tilstand havde hun vel fremviist sig for Naboerne, men ingen havde paa den Tiid været tilstæde, som havde seet paa hands behandling mod hende.”

Den tiltalte Peder Brandhouen tilsto ”at hand havde slaget sin Kone, paa den Tiid hvor hun havde gaaet til

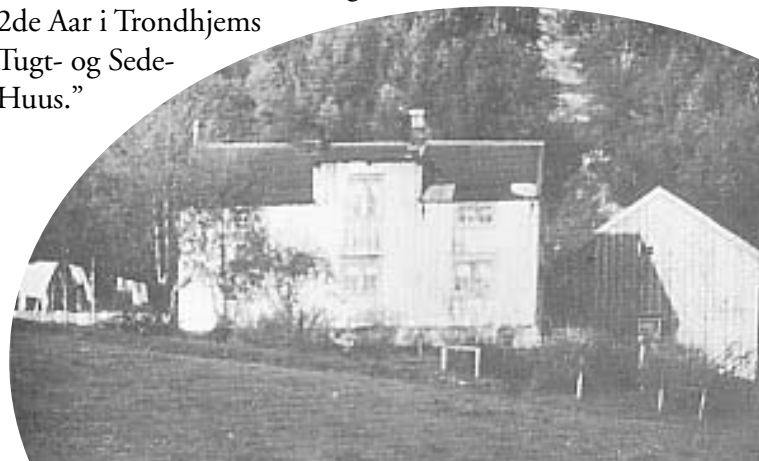
Præsten, og anklaget ham derfor. Men han slog hende, efter hans Sigende, ikkun med en Liden GranQuist, nægter og derfor at hand havde bidt hende i Kindet, eller at have slaget hende over Ryggen med Limen”. Peder vedgikk imidlertid at han hadde slått etter Johanna, men visste ikke om han hadde rammet henne.

Det ser ikke ut til at ”Deffensor (forsvareren, lensmannen og analfabeten Einar Tanem) var til noen nytte for Peder Brannhaugen. Under hele saksgangen lyser han med sitt fravær. Men sitt salær hadde han påregnet, noe som falt på sin egen urimelighet ettersom det var tiltalte som skulle punge ut. Men da Peder i Brannhaugen livnærte seg av tiggeri eller gikk på legd, fantes det ingen ting å hente.

U-christelig og u-anstændig

Sorenskriver Laulund konkluderte med at Peder Brandhouens behandling av kona Johanna ”hadde været u-Christelig og u-anstændig. Hand paastod derfor at Peder Brandhouen maae blive tildømt til nogenlunde Tugtelse for dette sit forhold; at arbeide i Trondhiems Tugthuus 2 Aar, og hvormed hand inlod sagen under dom. Og som det var bekiendt at derpaa gieldende intet er Ejende, men for en Stoor Deel haver Ærnæret sig af Tiggeri, ansaae hand det u-rigtig at gjøre nogen paastand om denne Sags Omkostninger. Den Skyldiges Deffensor gav tilkiænde at hand fremmede den gjorde paastand overfor ham, hænstillede derfor Straffens for-(uleselig ord) til Rættens Skjøen, og havde saa intet videre til forsvar i Sagen at fremføre.”

Retten fant at Peder Brandhouen hadde ”slaget og ilde behandlet sin Hustrue Johanna Brandhouen, for hvilken forstraffelse, paa Grund af Forordningen af 25 November 1735, hermed til Rædsel og Exempel for andre, tildømes at anbringe 2de Aar i Trondhjems Tugt- og Sede-Huus.”

Kart fra 1867

DA KONG SVERRE BESØKTE SJØBYGDA I KLÆBU ÅR 1179

Av Ingebjørg Forsberg

Første gangen en finner Sjøbygda nevnt i skriftlige kilder er i Sverres Saga, og da er det Thegen (Teigen, dagens bygdemuseum) som er omtalt. Det var jo fra gammelt av stedet der folk satte seg til årene eller gikk i land. Stedet som knøt sammen øst og vest. Og hvor skulle Kong Sverre og hans birkebeinere gå i båtene om ikke ved Teigen?

Men la oss først bla oss tilbake i historien litt: Sverre var angivelig sønn av norskekongen Sigurd Munn, men vokste opp på Færøyene. År 1177 kom han til Norge og gjorde krav på det som han anså være sin rett - Norges krone. Men han møtte motstand. Imidlertid samlet han kring seg en hær - "birkebeinerne" - og dro med dem inn i sør-Sverige og vandret siden opp til Jämtland. Det råder ingen tvil om at denne delen av Sverres Saga er sann, ettersom mange av stedene de passerte er navngitt og avstanden mellom disse stemmer forbløffende vel. F. ø. kan man vel godt si at mye av det som han fortalte er sjölskryt og store overdrivelser.

I Jämtland ble birkebeinerne hær forsterket av en hop jämtlendinger, og tilsammen dro de inn i Trøndelag for å erövre Nidaros. Hvilken vei de kom sier ikke Sagaen noe om, bare at det første anfallet mot byen ble totalt mislykket. Den trøtte og slitne birkebeinerhæren ble rett og slett jaget ut av Nidaros. Og her forteller Sagaen at "da jarlen kom ovenfor bispegarden og til brua, såg han merket til Kong Sverre for i skunding og stemte hovudvegen opp til Klebo."

Sverre var en forkjempe for det gamle folkekongedømmet, tuftet på det tradisjonelle bondesamfunnet som nå var truet gjennom framveksten av både et kirkelig og verdslig aristokrati. Og på gården Digre i Bratsberg satt storbonden Vagleik, hvis syn på samfunnsutviklinga var den samme som Sverres. Da Sverre sendte bud til Digre om at den utsultne hæren hans måtte få mat, ble de godt mottatt av Vagleik, forteller Sagaen.

Bonden på Digre var godt orientert om krigstilstanden og ga Sverre både viktige opplysninger og gode tips. Han kunne bl. a. fortelle at en hær på 700 selbygger var på vei for å møte birkebeinerne. Selbyggene hadde naturligvis rodd ut til Teigen og lagt sine båter der.

Og det er i den forbindelse vi finner navnet nevnt. Så Vagleik tipset sin venn Sverre om å gå opp til Teigen og stjele båtene slik at selbyggene mistet sitt viktigste framkomstmiddel. Denne taktikken var på ingen måte fremmed for Sverre, for han gjorde nemlig det samme da han overmannet jämtlendingene ved Storsjøen utenfor Østersund.

Kong Sverre fulgte Vagleiks råd. Men hvilken vei tok de? Om dette sier ikke Sagaen noe. Over marka fordi det var korteste veien, mener mange. - Nei, de gikk landeveien over Ståggån! Dette får man fram ved å pugge historien, for der står det nemlig at Sverres hær var så liten at han beordret sine menn om å gå på rekke og rad - ikke flere i breidd. På så måte ville de ruve mer, dvs. se ut som om de var flere enn de faktisk var. Av denne opplysningen står det klart at de gikk landeveien gjennom bygda, for ved en vandring over marka ville ikke dette knepet ha hatt noen hensikt.

Hvor i Sjøbygda birkebeinerhæren og selbyggene tørnet sammen forteller ikke Sagaen. Bare at det ikke ble noen strid å snakke om. Etter en villedende manøver fra Sverre og hans mannskap løp birkebeinerne ned til sjøen der de stjal fiendens båter og rodde til Selbu!

Når man roter i så gammel historie må det være tillatt å ta med gamle sagn. Ett slikt sier at det en gang i tiden skal ha stått et slag på Aunflata ovenfor Bjørkklia. Ottar Renå, f. 1917, nevnte dette straks før sin død. Oppe på Aunflata lå den gamle bebyggelsen i Bjørkklia, og her gikk den gamle ferdselsåra gjennom grenda. På Tomtan ble det f. ö. avdekket flere gravhauger i 1997, og området ble fredet.

Og Kong Sverre og hans birkebeinere? - Jo, de rodde opp til Selbu og bosatte seg på en holme som siden den gang heter Kongsholmen. Da folket i Dragstgrenda fikk øye på armadaen som kom oppover sjøen, gjømte de unna alt hva de hadde av mat og fornødenheter i ei bergkløft innenfor Varmdalstrøa, - i "Dragstburet" sier sagnet.

Etter seks uker på Kongsholmen i Selbu hadde birkebeinerne både plyndra bygda for mat og annet, samt hvilt opp seg. Siden var de klare for et nytt anfall mot Nidaros. Og Sagaen skriver: " De for om natten så at ingen, uten de selv visste om det." Dette var i juni måned, og det sier seg sjøl at de ikke kom så langt i den lyse sommeratta uten å bli oppdaget. Et sagn fra Dragstgrenda sier at da Kong Sverre og hans hær kom så langt at de kunne se røyk fra murpipa på Teigen, la de i land og ventet på neste natt. Stedet der de overnattet ligger innenfor Nesset og har siden gått under navnet Kongslieene.

Neste natt rodde de videre. Hensikten i første hand var å komme seg så nære foten av Vassfjellet som mulig. Ei juninatt i 1179 kom således Norges blivende monark og hans "hoff" roende forbi Nessenodden, passerte Bjørklibukta og dro videre gjennom Trongsundet, Bjørsjøen osv. Med den tidens vannstand må de ha kunnet ro over myrene og enda ut til Målsjøen. Derfra var veien opp til Vassfjellet kort.

Fra sist nevnte utsiktspunkt hadde de oversikt over Nidaros og tilstanden der. Den 19. juni 1179 sto slaget på Kalvskinnet der motstanderen Erling Skakke falt.

Historisk kilde: I hovedsak Sverres Saga som ble skrevet av islandske abboten Karl Jonsson, og etter Sverres egen beretning. K.J. døde år 1213.

Div. sagn er overleveringer fra eldre klæbygger og selbygger.

Klebersteinsbudet fra Nidarosdomens kor er fra omkring 1210-15. Man har antatt at det forestiller Sverre fra Færøyene.

ITJNÁ GLOBAL KLIMAFORANDRING I SJØBYGDEN LÆNGER

Av Husmanden i Sjøbygden

No má det snart bli slutt på sytet om det der dæm kaille klimaforandring. I stan lyt fólk gjørrá engkvart for á rætt opp det som ha vertte øddelagt. Ein kainn itj slá sæ te ro når dæm skriv borti blaám at isen bráne så at det tørke opp på både Nol- og Sydpolám. For får det hæl át så kainn det gå så langt at det tørke opp på snart sagt kvart e pol her te lainds og. Ingen stass e sekker så læng det itj bli gjort nå' slag for á stopp elendigheita.

Dinn der klimaforandringa ha sjølsagt mærttes her 'pi Sjøbygden òg, men her i grejn ha Husmanden grægd á stopp det. For deinn som ha verre med nå' ár minns kelles det va før i tí'n. Da kom snøn strakst ætte at 'n Kal Nesse ha trøska ferdigt át fólk. På janvarn spækt sjøn, og va det snølaust så va det ingen som snakka om "klimaforandring" for det. Nei, slekt va itj ná á kvias for. Det va bærre á veinnt på Kyndelmæss-klompen kreng deinn 2. februar for da, om itj før, kom snøn. Du kuinn várrá så sekker.

Men de sist ára ha dinn der "Videnskaben" komme og lagt sæ borti både vær og føre. De derrainn menne at det e aill gasutslæppa som øddelægg lufta og klimaet. Og gasutslæppa e det fólk som står for, menne dæm. Dvs. itj rættle aillt; - kjyn får ein stor del tá skylla òg. For når dæm ligg á ørte og tygg oppatt te stadigheit så slæppe dæm tu sæ gas begge veie, menne "Videnskaben". Og det kainn várrá så rimele. Men ættesom det finns bærre ei ku her i grejn, - a Dagros på Måssåhauga - så trøng itj vi her 'pi Sjøbygden kvias så my for deinn gasen. Når det gjell forørænskinga som fólk et slæppe tu sæ så kainn Husmanden sjølsagt itj kaver for dæm ni blankbygden og borti Tullusgrejn. Men vi sjøbygge betakke oss for kvar ein messtanke i deinn vein. For her i grejn e det ingen som med forsætt forpæste lufta og øddelægg klimaet gjænnom á slæpp ifrá sæ gas seint og tile.

Men det som Husmanden itj begrip sæ på e klimaforandringa på Syd- og Nolpolám. For der bor det da itj kortje fólk eill krøtter. Og kæm e det da som slæppe tu sæ så gæli med gas at klimaet bli så øddelagt at isen

bráne? Det kainn itj várrá nå' ainner einn dæm som kaille sæ for "Videnskaben" det. Nei, elendigheita med klimaet kjæm sæ tá nå heilt ainna. Det ha Husmanden rækna ut for langsamle tie sea.

Det e dinn der sámmártia som kainn te aillt, og deinn e det ingen ainnan einn "Videnskaben" som ha prakka på oss. For vesst sámmárn ska røkk frá mars og te langt innpå seinhausten lyt det bli gæli. Kvar dag - i over sju mána - bli dan ein time længer einn vanle. Det bety at sola får skin mæsta 220 tima mer einn deinn plá,- kvar sámmár. E det rart at det tørke opp da, på pol ætte pol? Her 'pi grejn slutta sjøn á speik. Det va bærre så my at det sárrá milla fjurrusteinám ætte at dæm byinnt med sámmártia.

Nei, det nøtte itj á tru på dinn der "Videnskaben" og aillt som dæm skriv borti blaám. Ein lyt bruk vættet deinn som ha fått det. Dæffor ha itj klokkevisarn på regulatora på Måssåhauga vertte fløtta på årsvis. Og resultatet kainn kerre "Videnskab" som helst kámmá hit át Sjøbygden á sjá. For uti Tejkleiven ligg blankisen lik diger som før i tí'n. Lik æns uti Bækkdalsbakka. Og uti Svebakkmarken, - frá Stamphusdala og aillt uti tværsvenga nea stuggulánna hos 'ám Gerhard, e det sparkføre te langt uti mai.

Og aillt det der kjæm sæ tá at vi her 'pi Sjøbygden heill oss te det som kailles normalt. Det vil sei; vi fær itj á dákká opp om neiten høst og vár og fløtte klokkevisarn fram eill tebakars. Og sjølsagt e det ingen her 'pi grejn som øddelægg lufta gjænnom á gå og slæpp ifrá sæ gas seint og tile. - Itj Svebakkin heill.

60-års konfirmanter

1950

1. rekke f.v. Marie Ingeborg Storsve, Dagrun Tømmerås, Åsta Forset, sokneprest Arne Skjånes, Martha Grendstad, Margot Hjellien, Mona Torvmark. 2. rekke f.v. Marta Storsve, Marit Bjørklimark, Gitta Brøttem, Hanna Villmo, Kjellrun Østhus, Kari Ulstad. 3. rekke f.v. Erling Husby, Magnar Gudmund Dahl, Jon Peder Eggen, Eldbjørg Dagny Haugen, Oddny Margrete Stamsve, Einar Høvring, Arnold Peder Gundersen Nordal, Arvid Bostad. 4. rekke f.v. Kjell Bernt Risem, Arne Eiliv Aune, Edvin Bjørkliås, John Georg Liium, Rolf Dragsten, Ivar Tanemsmo.

70-års konfirmanter

1940

1. rekke f.v. Alise Othelie Johannesen, Thora Jensine Osen, Karen Rønningen, Marit Oline Vuttudal, Ane Kristine Forseth. 2. rekke f.v. Ole Bjørkliås, Johannes Foseide, Sverre Selli, sokneprest Arne Skjånes, Peder Gudmund Grendstad, Magnar Gundersen Nordal, Ole Hulsund. 3. rekke f.v. Paul Flatjord, Harald Dragsten, Torbjørn Indset, Lars Larsen Forseth, Sigmund Nervik, Harry Kleven. 4. rekke f.v. Erling Nikolay Bromseth, Bernt Johan Forseth, Ivar Fiskvik, Paul Joralf Borgen, Asbjørn Storvold.

BRUNGMARKA OG OSS PÅ PRESTEGÅRDEN

Av Magne Skjånes

Langsjøen frem til 1953

Brungmarka ble vårt ferieparadis. Vi var på Hjellivollen sommeren 1943 og ved Langsjøen 1944. Og neste sommer lengtet vi tilbake. Tønne Huitfeldt, Moen gård, var elsk-verdig og lånte oss hytta.

Vi fikk være ved Langsjøen hvert år frem til vår siste sommer i Klæbu, 1951, og ble etter hvert lommekjent i området. Dagene ble tilbrakt som den første sommeren. Vi fisket, gikk tur, badet, plukket bær og sanket ved, dagene ble fylt med meningsfull beskjeftigelse. Jeg skal ikke her ta ting i riktig rekkefølge, men enkelte ting som jeg husker. Vi hadde forskjellige skysskarer. Et år var det Per Just.

Vi var flere turer over til Flå-setrene og fikk melk. En tur husker jeg særlig godt. På veg tilbake kom vi ut for tåke, tjukk tåke. Vi så ikke mange meterne. Far ble i tvil om retningen, men sa ingen ting. Vi gikk og gikk. Det som så ut som fjell viste seg å være liten ås. Alt blir fortegnet i tåka. Etter en lang marsj ble vi forskrekket. Vi var tilbake der hvor vi var for vel en time siden. Vi hadde gått i ring. Det var en opplevelse som har bitt seg fast. Det har man lest om, i tåka er det lett å gå i ring. Far irriterte seg. Han hadde alltid kart og kompass med, men ikke denne gangen. Nåvel, vi fant tilbake til Langsjøen etter besvær.

Vi fikk av og til besøk fra bygda. En gang kom Hauinj og Knut Hjellien i lag. Jeg tror det var et par mann til i følge. Det var en begivenhet. Far hadde utviklet en spesialitet i mat-

veien. Han kokte fiskesuppe. Det var litt av en seremoni når han satte i gang. Kokte, satte til surmelk, smakte, litt eddik, smakte, litt pepper og salt, smakte med skeia. Til slutt ble det bra. Dette fikk de to som vel må sies å være noe av det mest ekte Klæbygger som fantes. De skrøt av suppa og far var stolt. Da de skulle gå ble det diskusjon. De skulle over til Havgumsetra, men Hauinj ville ta en svær omveg langs Grønnlia. Han hadde hørt at det lå et dyrekadaver i elva som forurenset vannet. De andre prøvet å overtale han til å ikke bry seg med det. Far konfronterte da Hauinj med en uttalelse han tidligere hadde kommet med: "Når vatnet ha gått over tri steina, da e det reint". Da ble det fliring. Det var vel en typisk Hauinj-utsagn, påstand og konklusjon i samme åndedrag. Men han tok omvegen om Grønnlia.

En gang, det må ha vært i 1946, kom Bjarne Aune og sønnen Per på besøk. Per og jeg var like gamle, gikk alle år sammen på folkeskolen. Per hadde sluk og tilhørende utstyr. Og vi to for rett i båten. Jeg var rorskar og Per fikk ut redskapen.

Hytta sett fra syd. Det er i fjellsprekken der vi sitter at far laget røykeri. Badestranda vår til venstre.

Vi hadde prøvet sluk med heller labert resultat så jeg hadde ikke stor tro, men sa ingenting. Og godt var det. Per fikk en kjempefin ørret. Stor og rund og feit. Da vi kom i land med fangsten fikk Per anerkjennende ord av faren. Det jeg husker var ansiktet til Per da han fikk ros av far sin. Han lyste opp og strålte. Jeg la merke til det. Det var spesielt.

Det kunne hende at vi fikk mer fisk enn vi klarte å spise. Far var ekspert på dette med å behandle fisk. Så han rigget til røykeri. Ti meter syd for hytta ned mot sjøkanten var en fjellknaus. Den hadde en tyve/tredve cm bred sprekk som han dekket over og der hadde han røykeri. Vi fyrte med einer. Fisken var skjært helt opp og forsynt med en pinne på tvers øverst. Godsakene ble tatt med hjem og hengt opp på mørkloftet. Der var luftig og passe kjølig. Det vi ikke hadde regnet med var mus og annet styggedom. Prestegården var jo eldgammel, bygget i 1840, og uten særlig isolasjon. Så i veggene var det mye hulrom. Om vinteren kunne vi ofte høre raske bein som løp av gårde inne i veggene. Da det led mot jul skulle vi ta ned røkt ørret fra Langsjøen. Stor skuffelse. Musa hadde snaugnagd samtlige. Det var bare skinnnet som hang igjen.

Min bror Knut ble etter hvert fast slåttekar for forpakteren på prestegården, Otto Jakobsen. Han kom derfor bare opp til Langsjøen i helga. Vi andre var av og til nede i bygda. Jeg husker en gang mor og jeg var på tur oppover. Vi gikk fra Eidstusetra via Haugumsetra over Sannafjellet. Jeg visste at når man kommer opp på fjellryggen skal man ikke gå rett mot Langsjøen. Da havner man i et forferdelig ulendt terreng med kratt og uføre. Nei, man må følge fjellryggen et stykke sørover før kursen settes mot sjøen. Mor var sliten og nektet å dreie av. Labbet nedover med strak kurs mot hytta. Den ser man helt fint der oppe fra. Jeg måtte bare henge med. Og vi fikk trøbbel. Og mor ble forferdelig sliten. Helt ferdig. På slutten av turen måtte jeg gå bak henne og skyve på i hver eneste motbakke. Hun sa ingenting, men lærte nok at det er best å høre på kjentfolk.

Ved Langsjøen levde vi tett opp til naturen. Uten støy fra radio og slike moderne ting. Dyr- og fuglelivet, fiske og turer, bærplukking, bading i sjøen ga dagene innhold. Storlomen var årlig gjest. Den holdt til på østsiden med sine karakteristiske skrik. Når den landet glei den på vannet. Den lå tungt så når den

skulle ta av, slo den med vingene i vannet og føttene gikk. Den startet alltid mot vinden. Omsider kom den seg opp i luften med spor i vannet etter seg. Det var et studium. En svært varm godværsdag satt vi og spiste middag med den breie ytterdøra helt åpen. Da kom et reinsdyr inn gjennom døra og inn i rommet. Den søkte nok skygge. Både vi og den ble forskrekka. Den bråsnudde, for ut og sprang rett på sjøen og svømte over der hvor Langsjøen er breiest. Den kom seg i land og forsvant. Det var litt av en opplevelse. Avfall grov vi ned i et myrdrag vest for hytta. Laget djupe hull. Men reven har god luktesans. Ikke sjelden grov den seg ned og forsynte seg. Det var hare i området og rypa skremte vi opp på våre turer. Elg så vi flere ganger. Naturen var full av liv og opplevelser.

Jeg var på flere turer til Brungmarka uten mine foreldre. En fisketur sammen med Otto Roan. En moltetur med Otto Jakobsen og drengen. Siste gang var i 1953. Jeg hadde fortalt en skolekamerat fra gymnaset om Brungmarkas herligheter. Vi var da flyttet til Trondheim. Med femogtyve kilo hver på ryggen tok vi Singsakertrikken ned til Klæburuta og bussen til Brøttem. Vi var i dårlig form og de første dagene var et slit. Men unge som vi var, gikk det fort over. Vi hadde telt og soveposer med. Gammeldagse tunge saker. Og fiskeutstyr, selvfølgelig. Vi overnattet på Haugumsetra første natta. Etter det ble det bare i telt. Vi var innom Langsjøen, selvfølgelig. En uforglemmelig tur. Etter to uker var vi i Haltdalen og tok toget hjem.

Siste tur på Brungmarka i 1953. Det er jeg som er stolt fisker med en sværing av en ørret, pluss noen mindre, tatt med kastesluk.

Brungmarka er spesiell. Jeg håper og tror at de som forvalter området gjør det med respekt og varsomhet slik at skog og fjell, vann og elver kan bevares. Brungmarka er en naturperle.

VAR ALT BEDRE FØR – ELLER ?

OM BARNDOM, OPPVEKST, SKOLEGANG, KONFIRMASJON

Marit Sjørdal Holten.

Jeg har gjennom en tid snakket med folk i bygda fra 70 – 90 år. Mange gode og også mindre gode livserfaringer har jeg fått del i. Men, når sant skal sies, er folk mest opp-tatt av å bringe videre det som er mest gledelig og positivt.

Det har vært en interessant og trivelig jobb. De som vokste opp på landsbygda i krigstida, opplevde mye spennende. Ungene følte ikke mye frykt. De kjente seg trygge når de voksne var der som beskyttere. Ofte var det mange søsken å dele mat og klær med. Noen kan huske at de hadde papirbukser. De var både sterke og gode å ha på. Papirsko fantes også.

De som bodde på gårder hadde nok mat, men de som vokste opp i byen hadde det verre i forhold til det å ha nok mat. Mange husker at foreldra hamstra og sleit, de husker og ulinga fra sirener som varsler om å gå i tilfluktsrom. Ofte var det leik med søsken og nabounger, og oppfinnsomheten var stor og god. Mange lekte mye i naturen, med steiner, skjell og blomster. Noen plukka nøtter og tørket til godbiter senere. En fortalte at han hadde trebil og hund, og kjørte med hunden foran. Trehest var også i hans eie. Jenter hadde tøydukker å leke med, og hoppa tau og paradiser. Ellers hadde de ikke mange leker. Tidlig måtte de lære å arbeide, f. eks å hjelpe til inne og i fjøset. Når sauene lamma var det stor stas. Det ble mye lek og moro i sauefjøset. Av og til hendte det at de fikk en ball, da var gleden stor.

Ski var det mange som hadde, særlig de som vokste opp i innlandet. De hadde store forbilder – så som Birger Ruud og andre. De lagde skirenn og konkurranser ungene imellom, og hadde det mye moro. Skøyter var det få som hadde, det ble regnet som luksus. Om sommeren var det mye jobbing for de fleste. Bading var det få som hadde anledning til, så ikke mange lærte å svømme. Det måtte være de som vokste opp ved sjøen, eller hadde hytte ved sjøen. Noen hadde det, og hadde stor glede av svømming. Fisking i bekker var det mange gutter som hadde glede av. Det ble også fortalt om snarefangst. De laga snarer av hestetagl. De fanga fugl i snarene, og solgte dem for 10 – 15 øre stykket.

For alle ser det ut til at søndagsskole var en selvfølge å delta i. Der traff man andre unger og hadde det fint. Mye treklattring var det, men alle hadde sine faste oppgaver som måtte skjøttes, før lek og lekselesing. Skoletiden likte de fleste, men ikke så greit for de som måtte bo hjemmefra ei uke av gangen. ”Æ va my kvalm, ja”, sa ei dame. Det

var ikke bare moro, men fordi flere hadde det slik ble det godtatt. Noen hadde lang skoleveg, men hadde skoleannen hver dag.

Noen mista foreldre tidlig og måtte flytte til andre. Særlig ille når mor døde tidlig. Det kunne være tøft, med lite omsorg og forståelse. Noen frøs på grunn av kalde hus og lite klær. ”Jeg likte og ikke likte skolen”, sa en mann. En lærer skapte frykt. Den læreren de hadde blei tatt av tyskerne, og han de fikk som erstatning var nasist. Det følte ikke bra for ungene. De fleste syntes likevel det var artig å lære, og det ble sett fram til skolen.

Konfirmasjon var en stor dag. Etter forberedelser og overhøring kom den store dagen – med ny fin kjole til jentene og mørk dress til guttene. Oftest var det vadmel dressene ble sydd av. Å bli konfirmert var å bli med i de voksnes rekke i større grad enn før, og konfirmasjon var like selvfølgelig som dåpen.

Gaver var det lite av. Jentene fikk kanskje en paraply eller en veske. Noen fikk penger, mellom 50 – og 100 kr. Hvilken mat som servertes huskes ikke, men at det hele var stas, er det ingen tvil om. En dame husket at hun kjøpte tøy til konfirmasjonsklær, til kjole, kåpe pluss hatt og oversko. Det hele kostet under 20 kroner.

Hva gamle folk syns om alt utstyret som mange har nå for tiden?

Mange synes at de som har ”alt” kanskje ikke har noe å glede seg til, eller å glede seg over. Altfor mye leker nå, og det meste er ferdiglaget, så mange får ikke utviklet kreativiteten sin. Mye av det som er ferdiglaget vises på TV og video, så kan hende fantasien ikke utvikles tilstrekkelig. Altfor mye bruk og kast, menes det. Før ble det tatt mer vare på ting, og mye ble reparert. Mange eldre synes også at de unge i langt mindre grad enn før hjelper til hjemme. Men, det sies at unger og ungdom har gode muligheter til utdanning og utvikling av sine evner, og de eldre mener at alle må få prøve ut sine evner på sitt vis. I så måte er det en rik tid for de som vil og kan utdannes til glede og nytte for seg selv og andre i vårt samfunn. De ønskes hjertelig til lykke med fremtiden.

Klæbu april 2010

GAMLE LAG OG FORENINGER

SLETTEN PIKEFORENING

Av Aid Sæter

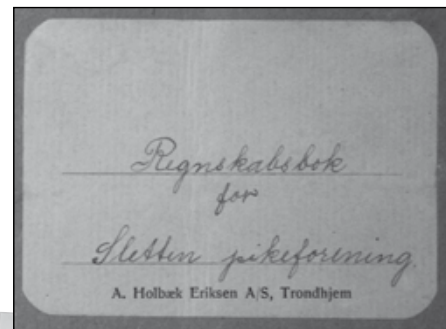
På arkivsenteret, Dora, finner en dokumenter av mange slag. Vi har blant annet funnet en liten kladdebok med opplysninger om Sletten Pikeforening. Det eneste som er beskrevet fra denne foreningen er regnskapet i forbindelse med en basar som ble holdt 22/11 1919.

Vi tror nok at dette var en kristen forening fordi svært mange foreninger på denne tiden hadde utspring fra kristne miljøer. Dessuten ser vi at emissær Køhn var den som hadde andakt / oppbyggelse eller noe i den retning.

Av de som hjalp til vet vi at kaffekokk Elsa Ugeløi emigrerte til Amerika og at vasker Johanna Nygård var søster til Elisabeth Olava Fagerkinn, også kalt Lava i Torvmarken. Oppvarter Ingeborg Jervan, skysskar Jon Torven og emissær Køhn vet vi ingenting om.

Derfor spør vi våre lesere: Er det noen som kan hjelpe oss med opplysninger slik at vi f.eks kan finne ut hvem som startet foreningen, når den ble startet, og ikke minst noe om hvem som var medlemmer av foreningen?

Ta kontakt med redaksjonskomiteen og fortell !

1919.		Inntekt		Utgift	
		kr.	oc.	kr.	oc.
Basar	22/11/19.				
Sølt ydte, søll, grøt og en kake		141	91		
Smøremat på lister		254	20		
Stenballe gave som ikke blir betalt		21	00		
Kaffe - og brødsalg		126	75		
Erstatning					
1,25 kg kaffe a 5,00-6,00					
1 " sukker a 1,50					
brødsalg		925		18	05
Elsa Ugeløi kaffekokk		2,00			
Ingeborg Jervan overarbeid		2,00			
Johanna Nygård vask		2,00			
Jon Torven skysskar		3,00			
Emissær Køhn		5,00			
3 L fløte a 1,90		5,70			
4 L gjølse a 0,35		1,40			
Skindals handelsreisning					21 10
for kaffe søll og brød					96 36
Utsatt i store kvartaler		108	54		
Teest Matrusen for					
atfermester, hånd og kontroll					223 54
P.B. Pallen for mat					
hånd og kantsing					354 20
Bollepenger 1919		30	53		
		725	28	725	28
+ utgift		725	20		
Kassabeholdning				0 08	

Pikeforening på tur til Lysklettvollen. 1. rekke fra v.: Peder Halsetmo, Gunnar Gundersen, Olav Aune, Leif Hafstad, Klaus Ulstad. 2. rekke f.v.: Anna Ulstad, Martha Ulstad, Borghild Storvold, Lovise Storvold. 3. rekke: Olaug Fines, Ingeborg Torvmark, NN og Birgit Fines.

RAMLO TRANSPORT AS

TANEMSFLATA, KLÆBU – 7549 TANEM
TLF : 72 83 27 60 – FAX : 72 83 23 99

Vi leverer alt innen sand, grus, pukk,
singel og matjord
Vi utfører også maskinflyttinger, masse-
transport og snøbrøyting
Vi leier ut containere og hjullastere til
forskjellige formål.

Har du strøpsand for vinteren?

KONTAKT OSS FOR TILBUD.

Roar: 900 66 200 - Stein Kåre: 950 78 000
www.ramlo-transport.no - firmapost@ramlo-transport.no

Selli Rehabiliteringssenter AS er en rehabiliteringsinstitusjon gruppe 1 innen spesialisthelsetjenesten. Senteret ligger i Klæbu 18 km sør for Trondheim. Vi driver aktiv og tverrfaglig rehabilitering av pasienter bla innen ortopedi, revmatikere, kroniske ryggplager, hjerte/kar og lungesyke. I samarbeid med Lungeavdelingen på St Olavs Hospital driver vi rehabilitering av kronisk lungesyke. Institusjonen har et godt utviklet kvalitetssystem og er ISO sertifisert.

Vi har en godt utstyrt fysikalsk avdeling og treningsbasseng med 34°, døgnbemannet sykepleieavdeling og et kjøkken som lager variert og god mat.

I samarbeid med pasienten utarbeides individuelle behandlingsmål for oppholdet.

Vi har allmennlege, ortoped og lungelege tilknyttet institusjonen. Søknad sendes på RTV-blankett 2.26 til Selli Rehabiliteringssenter AS, 7540 Klæbu. Ta kontakt hvis du har noen spørsmål, telefon 72 83 43 00

Selli

Rehabiliteringssenter AS

Har du turplaner?

Vi skreddersyr turprogram etter dine ønsker

*Skoleturer – barnehageturer – turer for
korps og kor – turer for idrettslag og foreninger
pensjonistreiser – selskapsturer
sightseeing – befaringer.*

Tempeveien 19
7037 TRONDHEIM
Tel. 73 82 25 00
Fax 73 82 25 15

24 timer vakttelefon: 92 84 70 00

coop prix

Åpent 8-23 (8-21)

**3% kjøpeutbytte
for TRONDOS-
medlemmer**

HISTORIELAGETS 2011-KALENDER

Gi Historiebladet og/eller vår bygdekalender som julegave til slekt og venner i og utenfor bygda. I år har vi valgt temaet **“Skolene i Klæbu”**.
Nedenfor viser vi reglementet for “vaktmestre” fra 1956.

Tjenesteregler for pedellene ved skolene i Klæbu.

Punkt 1.

Vasking m.v. utføres i samarbeid med §§ 12 og 13 i „Forskrifter om renhold m.v. i skoler“. Kommunen betaler vaskemidler.

Punkt 2.

Pedellen har videre å utføre:

- a) fyre opp i klasserommene så de holder en temp. på 15°C når undervisningen begynner.
- b) etter at veden er bragt til skolens lagerplass, sørge for at veden blir oppstabet og om mulig bragt under tak, kappe og småhugge det som trengs, og forsyne klasserom, forhall, bad og sløydsal med tilstrekkelig brensel.
- c) Golvet i materialrommet vaskes når lærerpersonalet finner det nødvendig, dog ikke mer enn 2 ganger for veke. Vask og fyring for framhaldsskolens sløidundervisning lønnes særsk.
- d) Skolens handduker skiftes og vaskes hver skoledag.
- e) Nødvendig ovnspuss og fjerning av sot og aske.
- f) Sørge for koster ved skolens inngangsdør (bekostes av kommunen).
- g) Besørge den snømåking som trengs på skolens område.
- h) Besørge utført eventuelle småreparasjoner, innsetting av vindusruter, innsetting og uttaing av varevinduer etc.
- i) Fyring i bad og garderobe og vasking av golv, rister og benker etter hver badedag. Tilsyn med selve badingen påhviler lærerpersonalet. Baderistene bæres ut og luftes 4 ganger for året. Kjellertrapp og gang vaskes hver veke. Pedellen har rett til å bruke lærerpersonellet's bad.
- j) Besørge utført tømning av privetene minst 2 ganger om året, — til jul og ved skolens slutt før sommerferien.
- k) Besørge utført tømning av avfallsdunken og papirkurver når det er påkrevet.
- l) Foreta den oppfyring og det renhold som er nødvendig ved kretsmøter, skolefester, gudstjenestlige møter etc.
- m) Påse at alt er i orden når skolen forlates, f.eks. låse dørene, lukke vinduer og slukke lyset i ganger og klasserom.

Punkt 3.

Det påhviler lærerpersonalet å gi kretsformannen melding om nærværende regler ikke blir fulgt.

Punkt 4.

Disse tjenesteregler skal alltid være oppslått i skolens kjøkken.

KLÆBU SKOLESTYRE, den 30. januar 1956.

(Et brev.)

GAMMEL STILBOK

FUNNET

Klabu den 13te april 1901.

Kjære Helga!

Jeg sagde, før jeg reiste hjemmefra, at jeg skulde skrive til dig, naar jeg kom til Klabu. Min reise var heldig. Jeg var ikke søsyg paa dampskibet, skjøndt det blaaste noksaa meget. I Trondhjems blev jeg mere kjendt nu; thi jeg gik, hvad jeg orked, hele formiddagen tirsdag for at faa fat paa nogen fra Klabu. Jeg traf dog ikke nogen, som jeg kunde være med opover og maatte derfor gaa alene hele veien hidop. Veien syntes mig noksaa lang; men jeg kom godt frem og blev heller ikke det mindste bled. Jeg har nu faat mit tui hidop og har ^{et} godt lod. Her er vakkert veir nu; sneen svinder

litt efter hvert, saa det nu begynder at blive
noget bar mark. Fuglene borke i skogen har
begyndt at kvitre og synge, hvilket er et
tegn paa vaarens komme, og naar den kommer
med grønne marker, løv og blomster, da blir
det vistnok en herlig og skjøn natur her.
Det er meget skog her, største del en granskog
med litt furu og løvtrær iblandt.

Paa skolen er det morro at være, og du
havde sagt det samme, hvis du hadde været
her. Neste gang, jeg skriver til dig, skal jeg
fortelle dig mere om et og andet, som maaske
interessere dig; men du maa skrive først til
mig, saa jeg faar høre noget fra hjemmet.

Lev vel!

En hjertelig hilsen fra
Dorthea Elov.

I oppryddingen i dødsboet etter min mor, har jeg funnet noen gamle skolebøker etter en tante av henne. Bøkene er fra denne tantes opphold ved Amtsskolen i Klæbu omkring 1900. En av bøkene er en stillbok der blant annet er "et brev" der hun forteller om sin ankomst til Klæbu (hvor hun gikk fra Trondheim).
Mvh Karl Brox

Det er ikke alltid like enkelt å finne en julegave som faller i smak.

Hva med et gavebrev i fond?

Julegaven som alle husker!

Et gavebrev er et engangskjøp eller en spareavtale i ett av våre aksje- eller rentefond til en person du ønsker å gi en oppmerksomhet.

Enten det gjelder julegaven til den som har "alt", bursdager, dåp, bryllup eller konfirmasjon er dette en gave som vil bli husket!

En viktig årsak til dette er at andeler i fond kan oppnå en langt høyere avkastning enn det som er mulig ved tradisjonell bank-sparing over tid.

I Klæbu Sparebank har vi verdipapirfond for en hver smak med ulike muligheter for avkastning i forhold til ønsket risiko og forventet sparetid.

Ta kontakt med en av bankens rådgivere så får du vite mer om:

- hvilken avkastning kan jeg forvente?
- kan sparepengene tapes?
- hvilke fond passer til min gave?

PS! Ikke vent for lenge – det er snart jul

**Klæbu
Sparebank**

post@klabu-sparebank.no www.klabu-sparebank.no Tlf.: 04358

Etterisolering

- spar strøm og penger

Rockwool brannsikker isolasjon

Ring 72 83 33 37 Mobil 926 31 311

www.grendstad.as
epost: post@grendstad.as
Tlf 72 83 33 33

NORGESHUS
-ditt eget hus

PER GRENDSSTAD AS
BYGG- OG SNEKKERMESTERFIRMA

Fortalt av Claus og Oddmund Brøttem til Jan Rich. Buch

HISTORIEN OM BRØTTEM SAG OG HØVLERI

*Claus (t.v.) og Oddmund Brøttem.
Bakgrunnen fra Brøttem Gård.*

Rundt Selbusjøen i Klæbu kommune, har det gjennom mange år vært drevet sagbruk i mange forskjellige størrelser.

Ved utløpet av Donnøyelva i Leirvika ved Kvernodden, hadde Arild Huitfeldt et sagbruk i 1853 som var i drift til 1874, før det ble flyttet til Hyttfossen.

Om en leter godt mellom trær og kratt, kan en fortsatt finne deler av fundamentene etter saga, vest for Donnøyelvas utløp.

På Grendstad var det også sagbruk, bygget og drevet av Haldor N. Grendstad (1882-1962). Saga sto på stedet som i dag kalles Sagodden, og var intakt til midten av 80 tallet. Det bør nevnes at det i tidlige tider var et annet sagbruk under Grendstad; Kinnsetsaga, som dessverre har en tilslørt historie.

Felles for sagbrukene rundt i området var at de hadde sin storhetstid i femtiårene i forbindelse med oppbyggingen etter andre verdenskrig.

Gården Brøttem, som ligger på terskelen til Brungmarka, hadde tidlig et sirkelsagbruk, som ble brukt som gårdssagbruk bygget opp av Claus Andreas Brøttem (1868-1958). og ble etablert ved byggingen av driftsbygning i 1928, og som også står i dag.

C.A.B. bygget et eget kraftverk i Brungdalen i elva Brunga, og som sto ferdig i 1911.

Det var en inntaksdam med 250 m lang rørledning, kombinert med tre og klinkede jernrør, og en fallhøyde på 21 m.

I kraftverket var det installert en turbin på 34 hk. Kraftledningen fra stasjonen til gården Brøttem var ca. 1300 m lang, og ble benyttet til motordrift av kvern og treskeverk, samt litt lys og oppvarming. Anlegget gikk uten daglig tilsyn, og ble bare kontrollert et par ganger i uken.

Det sies at kraftverket var i drift frem til 1926, da TEV satte Løkaunet kraftstasjon i drift.

Eieren av Brøttem fikk da en god avtale med TEV om levering av kraft til gården.

Det må nevnes som en apropos til denne historien, at nåværende eier med samme navn som sin oldefar, har planlagt bygging av nytt Brunga kraftverk, og som da kanskje kan være i drift 100 år etter sin oldefar...

I 1948/49 ble det av Klaus K. Brøttem (1911-1967) etablert et nytt sagbruk på Brøttemsneset, hvor det tidligere var et annet sagbruk; Solbergsaga, som var i drift rundt forrige århundreskiftet, før den gikk konkurs.

Her sto det også en lokomobil, som ble solgt til Selbu og fraktet østover isen på Selbusjøen i 1927.

Det nye sagbruket, ble etter hvert overtatt av Fredrik Reinert Jonassen (1918-2002) som et personlig eid firma og med tittel bruksbestyrer, hadde en grindsag og sirkelsag.

Grindsag er det samme som oppgangssag, dvs. at sagbladet som gikk opp og ned var festet på ei grind/ramme, gjerne med flere parallelle blad i samme ramme, slik at en kunne sage flere bord samtidig.

Etter hvert ble det også bygget et høvleri samt etablert en treullfabrikk, som kom i drift rundt 1950, og det ble høvlet treull av sliptømmer og tørket. Det ble laget treull for mange formål, og blandet med sement ble det den tids moderne brannherdige isolasjonsplater. Mye av produksjonen ble sendt til Finnmark til gjenoppbyggingen. Denne produksjonen utviklet seg raskt til en "Klondykefest" på 50 tallet.

Sagbruket hadde en kapasitet til å skjære ca. 10.000 m³ tømmer, og sysselsatte på det meste 30 personer. En ikke ubetydelig arbeidsplass lokalt, men "likandes" med svært få skader og uhell. Den verste skaden fikk Jostein Berg i ung alder med en avklemt finger under arbeide med bakved.

Tømmeret kom til Brøttem Sagbruk i hovedsak ved fløting i store tømmerlenser på Selbusjøen, hvor tømmeret var hugget i Tangvolla, Dragsten og Renå i Selbu.

Her var Olaf Nettet slepebas, og det var til tider en tøff kamp mot naturkreftene.

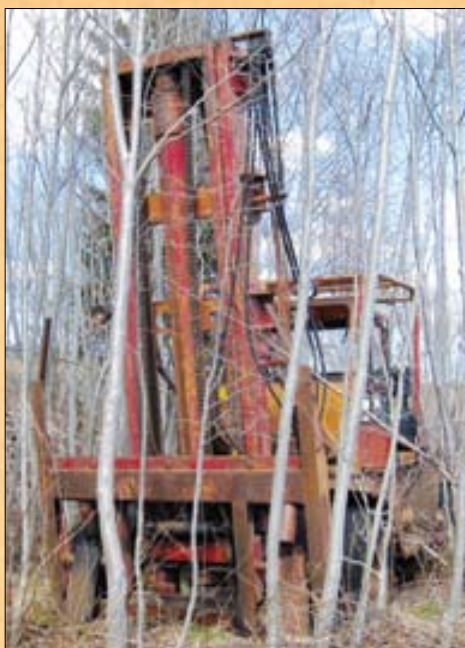
I min barndom registrerte jeg med spenning på hvor langt slepet var kommet om kvelden, og hvor det var neste morgen. Ikke sjelden skjedde det at det var så mye vestavind, at hele slepet ble ført tilbake mot Selbu, slik at lensene måtte fortøyes til land.

Dette måtte da ha vært den uendelige historien?

Tømmeret lå i kanalen nedenfor sagbruket, og det var et spennende sted for stedets unger som brukte tømmerstokkene som lekeplass ved å springe frem og tilbake over disse.

Brunga Kraftverk

Utrolig nok ble ingen våte, og de hadde mange ganger fått beskjed av sine foreldre om at denne sporten var strengt forbudt!

Tømmerstokkene ble tatt opp fra sjøen med Kjerraten, ei mekanisk transportrenne som fraktet tømmeret opp til saga. Senere ble tømmeret hentet med lastebil/trailer fra rundt om.

I 1985 ble det gjort en siste utbygging av sagbruket, og bakveden (avskjær fra material-saging) ble sendt til Ranheim Papirfabrikk.

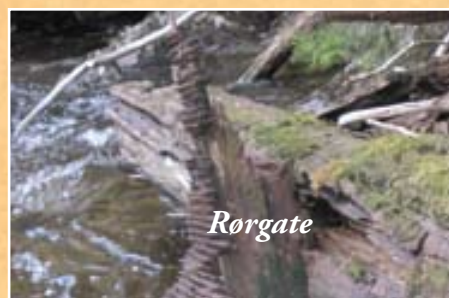
Rester av teknisk utrustning.

Materialoverdekking.

Bruket var i ordinær drift frem til 1999, men i 2000 ble det sagt laftetømmer, men etter dette ble det slutt på all produksjon, og i dag benyttes sagbrukslokalene til utleieformål.

Alt teknisk utstyr som sag og høvlmaskiner ble solgt ut i 2003/04.

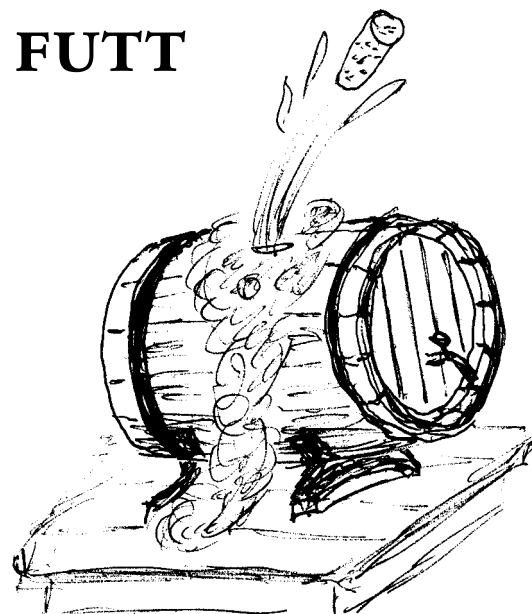
En æra var derved ved veis ende...

ØL MED MYE FUTT

Angående oppskriften på sirupsøl som sto i årsskriftet for 2009 har det sneket seg inn en grov feil:

I stedet for 2 kg gjær skal det være 2 hg. Det ville nok blitt skikkelig sprengstoff! Håper ingen har prøvd oppskriften...

KLÆBU TAXI

Tlf. 72 83 29 30

**UTFØRER OGSÅ TRANSPORT
MED MINIBUSS**

Skal du reise til Syden fra Værnes?
Kontakt oss om transport.

BUNNPRIS

PRISENE TIL BUNNS - IKKE UTVALGET!

7540 KLÆBU - TLF: 72 83 05 10 • Åpningstider: Man-lørd 8-23 Søndag 11-23

**Årsmøte 2011 avholdes i Gamle Festsal.
Invitasjon med nærmere informasjon kommer.**

GAMLE BARNESKO

Disse pluggskoene fant May og jeg ved Hyttfossdemningen, for mange år siden, hvor det var revet et hus og bare murene sto igjen.

*En kan vel si at skoene er relativt slitte, hvor helen på den ene skoen var helt slitt bort.
Jan Rich Buch*

Historiebladet distribueres gratis til alle medlemmer.

Kalenderen kan kjøpes på lokale julemesser.

Bladet og kalenderen er også utlagt for salg i Klæbu Sparebank.

Medlemsavgiften for 2011 er kroner 200,- pr. år.

Vår bankgirokonto er 4358 47 16623

